

Open Universiteit Nederland

Bezoekadres
Valkenburgerweg 177
6419 AT Heerlen

Postadres
Postbus 2960
6401 DL Heerlen

© Copyright 2008 Open Universiteit Nederland
Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/
of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm, CD of DVD of op welke
wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de Open Universiteit Nederland.
Een digitale versie van het jaarverslag en
jaarrekening is beschikbaar op www.ou.nl.
Een gedrukte versie is verkrijgbaar bij de
afdeling Marketing, communicatie en sales,
telefoon 045-5762897 of e-mail communicatie@ou.nl

www.ou.nl

Open moet het zijn

JAARVERSLAG EN JAARREKENING 2007

OpenUniversiteitNederland

www.ou.nl

Voorwoord

Financiën

De Open Universiteit Nederland sluit het jaar 2007 af met een positief resultaat. Voor het derde achtereenvolgende jaar werkt de Open Universiteit aan de versterking van de solvabiliteit, die de jaren daarvóór ernstig onder druk was gekomen door een noodzakelijke bezuinigingsoperatie. Het positieve rekeningresultaat is echter slechts in geringe mate te danken aan activiteiten- en inkomstengroei. Alleen inkomsten uit activiteiten uit de tweede en derde geldstroom stegen licht. Helaas werd de doelstelling om te groeien in de eerste geldstroom en de daarmee verwante inkomsten uit modulen-verkoop in geen dele verwezenlijkt. Slechts door onderuitputting van diverse budgetten en door incidentele inkomsten en meevallers werd dit verlies aan inkomsten ruimschoots goed gemaakt. Het College wil echter de noodzaak om ook in de eerste geldstroom onderwijsactiviteiten structurele groei te bereiken nogmaals sterk onderstrepen.

Plannen

Diverse activiteiten die een bijdrage zullen leveren aan structurele inkomstengroei zijn inmiddels gestart. Het College verwacht dat deze in de loop van 2008 en 2009 resultaat zullen afwerpen. Het betreft bijvoorbeeld plannen voor activiteiten voor speciale groepen studerende, de verbreding van het wo-aanbod naar hbo, en het verkennen van nieuwe afzetmogelijkheden voor onze diensten (zoals EVC). Ook deze plannen beogen de financiële basis onder de Open Universiteit in structurele zin te versterken.

Vertrouwen

Het College dankt alle studenten en leergierige klanten voor het in de Open Universiteit gestelde vertrouwen. De inhoudelijke basis en reputatie van de Open Universiteit kon mede daardoor in 2007 worden versterkt.

Heerlen, mei 2008
College van bestuur

drs. Th.J.F.M. Bovens, voorzitter
prof. dr. ir. F. Mulder, rector magnificus
drs. ing. C.J. Brouwer, vice-voorzitter

Jaarverslag 2007

Open Universiteit Nederland

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2007

1	De Open Universiteit Nederland in 2007	8	6	Bestrijding lerarentekort	42
	<i>Verder werken aan groei</i>			<i>Ruud de Moor Centrum</i>	
	<i>Onderwijs en innovatie</i>			<i>Projecten</i>	
	<i>Onderzoek</i>			<i>Onderzoek</i>	
	<i>Maatschappelijke dienstverlening en kennis valoriseren</i>		7	Internationalisering	46
	<i>Samenwerking</i>		8	Personeel	48
	<i>Vooruitblik</i>			<i>Organisatie</i>	
2	Onderwijs en studenten	14		<i>Arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden</i>	
	<i>Aanbod</i>			<i>Doelgroepenbeleid</i>	
	<i>Resultaten</i>		9	Materiële voorzieningen	52
	<i>Studenten</i>			<i>Huisvesting</i>	
3	Onderwijsinnovatie	26		<i>Informatie- en communicatietechnologie</i>	
	<i>Stichting SURF</i>		10	Raad van toezicht	54
	<i>Stichting Digitale Universiteit</i>			Bijlage 1 Nieuwe en gereviseerde cursussen 2007	56
	<i>Europese projecten</i>			Bijlage 2 Personalía	58
	<i>Standaardisering</i>			Bijlage 3 Kengetallen	61
	<i>Kennis verspreiden en valoriseren</i>				
4	Onderzoek	30		Jaarrekening	62
	<i>Netherlands Laboratory for Lifelong Learning</i>				
	<i>Onderwijs technologisch expertisecentrum</i>				
	<i>Faculteiten</i>				
	<i>Onderzoekskengetallen</i>				
5	Maatschappelijke dienstverlening	36			
	<i>Leven-lang-leren</i>				
	<i>Leraren</i>				
	<i>Duurzaamheid</i>				

1

h o o f d s t u k é é n

De Open Universiteit Nederland in 2007

Omdat de Open Universiteit Nederland de enige universiteit in Nederland is waar inschrijven op elk moment van het jaar mogelijk is, kiest zij er in 2007 voor om de opening van het studiejaar 2007-2008 op een bijzondere datum te vieren: aan het begin van de astronomische zomer op donderdag 21 juni. Tijdens de Studienacht.nl in studiecentrum Den Haag staat leven-lang-leren centraal. Studenten en onder andere Margo Vliegthart, voorzitter MBO Raad, Doekle Terpstra, voorzitter HBO-raad, dr. Sijbolt Noorda, VSNU-voorzitter en de directeurs van Teleac/NOT, Kennisnet Ict op School en SURFfoundation gaan met elkaar in debat over leven-lang-leren.

Voorafgaand aan het debat neemt rector magnificus prof. dr. ir. Fred Mulder namens de initiatiefnemers van het Nationaal Initiatief Lang Leve Leren!, Teleac/NOT, SURFfoundation, Kennisnet Ict op School en de Open Universiteit, een Argumentenkaart Leven Lang Leren in ontvangst. De Argumentenkaart geeft een overzicht van wat er zoal gedaan moet worden om meer volwassen Nederlanders aan te zetten tot leren.

Voor het eerst reikt de Open Universiteit in 2007 prijzen uit voor de meest opvallende of interessante scripties van het jaar. Er is één winnaar van elke faculteit. De zeven winnaars zijn gekozen uit de ruim zeshonderd studenten die in het studiejaar 2006-2007 hun diploma hebben behaald. Zij presenteren hun scriptie tijdens de opening van het academisch jaar.

Tijdens de viering van de 23e dies natalis op vrijdag 28 september staan 'Learning Networks' centraal. Net als in de afgelopen jaren sluit dit thema aan bij profiel en missie van de Open Universiteit. Tijdens de academische zitting verzorgt dr. Etienne Wenger (Californië, USA) een rede met de titel 'Learning for a small planet: community, meaning and identity'. Prof. dr. Rob Koper gaat in zijn rede met de titel 'Facilitating Learning in the Knowledge Society' in op nieuwe methoden en technologieën die nodig zijn om competenties en talent maximaal en permanent verder te ontwikkelen. Voorafgaand aan de dies natalis vinden workshops plaats rond hetzelfde thema.

Eind september vindt nog een groot evenement plaats. Op zaterdag 29 september geeft de Nederlandse rockband The Scene een exclusief open air concert op de campus van de Open Universiteit in Heerlen. De Open Universiteit en The Scene hebben sinds het voorjaar van 2007 een bijzondere band, omdat het nummer 'Open' te horen is in de commercials van de instelling. The Scene geeft in Heerlen een concert voor ruim duizend studenten, medewerkers en relaties. Met het concert sluit de instelling de Open Week af, die van 22 tot en met 29 september in alle studiecentra plaatsvindt. Gedurende de gehele week kan iedereen de vijftien studiecentra in Nederland vrijblijvend binnenlopen en vinden er diverse activiteiten plaats.

Rector magnificus prof. dr. ir. Fred Mulder is op 27 april benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau, als blijk van erkenning voor zijn verdiensten voor het hoger afstandsonderwijs en met name de bevordering van aandacht voor leven-lang-leren in nationaal en internationaal verband. Eenzelfde koninklijke onderscheiding is er in november voor hoogleraar prof. dr. Gerrit van der Veer voor zijn werk op het gebied van mens-machine interactie.

De rector magnificus neemt in 2007 het voorzitterschap van het Rectoren College van de Nederlandse universiteiten over. Het is voor het eerst dat een rector van de Open Universiteit voorzitter is van dit College.

Verder werken aan groei

In 2007 werkt de Open Universiteit verder aan haar ambities op het terrein van leven-lang-leren. Deze ambities zijn in het instellingsplan Strategie Open Universiteit Nederland 2006-2009: groeien met leven-lang-leren uitgewerkt in strategische activiteiten op het gebied van onderwijs, onderzoek, maatschappelijke dienstverlening en kennis valoriseren, en samenwerking. Vanzelfsprekend behoren daartoe ook activiteiten die voortvloeien uit de drie wettelijke taken van de Open Universiteit, namelijk open hoger afstandsonderwijs aanbieden, bijdragen aan de innovatie van het Nederlandse hoger onderwijs en bijdragen aan de bestrijding van het lerarentekort. De instelling wil nieuwe stabiliteit bereiken, en de continuïteit als zelfstandige universiteit met een eigen, specifieke missie waarborgen.

'De Open Universiteit Nederland ontwikkelt, verzorgt en bevordert, samenwerkend in netwerken en allianties, hoogwaardig en innovatief hoger afstandsonderwijs. Als dé universiteit voor leven-lang-leren stelt zij centraal de uiteenlopende leerbehoeften van mensen in hun levensloop én de noodzaak tot aanzienlijke verhoging van het kennisniveau in de samenleving.'

Om de ambities te verwezenlijken, is het van belang dat voldaan wordt aan een aantal randvoorwaarden. Belangrijk zijn verhoging van inkomsten, invoering van de nieuwe bekostigingsafspraken, versterking van de bedrijfsvoering en een geconcentreerde sturing en regie. Een sterke financiële basis is uiteraard onontbeerlijk. Afgelopen jaren is de instelling erin geslaagd haar financiële positie te verbeteren. In 2006 en 2007 wordt de Open Universiteit echter geconfronteerd met een daling in de cursusafzet, deels als gevolg van een nieuwe inschrijffregeling. Om groei te realiseren in het aantal studenten, de cursusafzet en de inkomsten uit zakelijke dienstverlening, ontwikkelt de Open Universiteit komende jaren kansrijke productmarktcombinaties. Die betreffen niet alleen de bacheloropleidingen, masteropleidingen en cursussen, maar ook producten zoals commercieel onderwijs en vrij toegankelijk onderwijs. Bovendien wil de instelling in toenemende mate middelen verwerven uit de tweede- en derdegeldstroom.

Eveneens relevant is de modernisering van de bekostigingssystematiek. Met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is afgesproken dat er in het te ontwerpen arrangement twee duidelijk herkenbare pijlers komen, namelijk onderwijsfinanciering en onderzoeksfinanciering. De invoering van een nieuwe bekostigingssystematiek voor de Open Universiteit is in 2007 gedeeltelijk doorgevoerd met de apart zichtbaar gemaakte onderzoeksfinanciering.

De integrale invoering door toevoeging van de nieuwe onderwijsfinanciering zou in 2008 moeten plaatsvinden. Die invoering was echter gekoppeld aan de invoering en onderzoeksfinanciering. De invoering van een nieuwe bekostigingssystematiek voor de Open Universiteit is in 2007 gedeeltelijk doorgevoerd met de apart zichtbaar gemaakte onderzoeksfinanciering. De integrale invoering door toevoeging van de nieuwe onderwijsfinanciering zou in 2008 moeten plaatsvinden. Die invoering was echter gekoppeld aan de invoering van de leerrechtensystematiek, die door politieke ontwikkelingen van tafel is. Invoering van een nieuwe onderwijsfinanciering voor de Open Universiteit zal daarom niet in 2008 plaatsvinden. Het ministerie werkt nu aan een nieuw, landelijk bekostigingsmodel voor het hoger onderwijs, waarvan invoering is voorzien voor 2010. Het ministerie wil dat de Open Universiteit in dat systeem meeloopt. Overleg daarover vindt nog plaats. De jaren 2008 en 2009 zijn overgangsjaren op weg naar de integrale herziening van de bekostiging.

Om de bedrijfsvoering en sturing te verbeteren zijn in 2006 een Instellingsberaad en Bedrijfsvoeringsoverleg ingesteld. In 2007 komen beide overlegorganen volledig tot werking. Het Instellingsberaad houdt zich bezig met het continue proces van strategische beleidsvorming en beleidsuitvoering en bestaat onder ander uit alle decanen en directeuren. Nadrukkelijk komt in het Instellingsberaad ook aan de orde in welke mate de instelling en haar organisatieonderdelen tegemoetkomen aan kritische succesfactoren en prestatie-indicatoren. In het Bedrijfsvoeringsoverleg staat de bedrijfsvoering centraal. Het voornemen van de Open Universiteit om te gaan werken met 'shared service centres' resulteert in 2007 in een Financieel administratief servicecentrum waarin alle financiële en administratieve werkzaamheden zijn ondergebracht.

Onderwijs en innovatie

Het onderwijs van de Open Universiteit is in 2009 te typeren als open, flexibel, modulair, gedigitaliseerd afstandsonderwijs in een e-learningaanpak. Meer dan nu het geval is, zal er aandacht zijn voor de verschillen in behoeften van doelgroepen. Van belang daarbij is optimalisering van de geaccrediteerde opleidingen, verhoging van het studierendement en een efficiëntere begeleiding en toetsing. Het aanbod van de Open Universiteit zal bestaan uit geaccrediteerde bacheloropleidingen, masteropleidingen, opleidingstrajecten met meer begeleiding en 'pacing', en open onderwijs. Begeleiding, toetsing, voorlichting en advisering vinden waar mogelijk online plaats. De student staat centraal in onderwijs en dienstverlening.

De instroom van nieuwe studenten is verhoogd, de doorstroom en het behoud van studenten is verbeterd. Om deze ambities te realiseren start de Open Universiteit in 2007 het Instellingsbreed Programma Onderwijs 2007-2009, kortweg IPO. In dit plan zijn zeven programmaliijnen opgenomen, te weten elektronische leeromgeving, onlinebegeleiding, onlinetoetsing, kwaliteitszorg, erkenning verworven competenties, multimedia en onderwijsconcept. Reeds lopende projecten worden zoveel mogelijk ondergebracht in het programma. Komende jaren wordt dat onder centrale en scherpe regie uitgevoerd. Het eerste kwartaal van 2007 staat vooral in het teken van het inrichten van het programmabureau en het vormgeven van het programma en de afzonderlijke projecten. Alle projecten onder het instellingsbrede programma bereiken in het verslagjaar concrete resultaten (zie hoofdstuk 2).

Het Instellingsbreed Programma Onderwijs organiseert in 2007 een reeks onderwijscolloquia en strategische sessies. In november vindt op initiatief van IPO een 'samenwerkweek' plaats om te komen tot een helder beeld van de ict-infrastructuur en de (digitale) leer- en werkomgeving in 2014, en de betekenis daarvan voor het bachelor-masteronderwijs en voor activiteiten op het gebied van leven-lang-leren. In dit kader werkt de instelling in de komende jaren aan de overgang van de huidige elektronische leeromgeving naar een nieuwe Persoonlijke Leer- en Werkomgeving voor studenten en medewerkers. Een sterkere binding met studenten staat in alle voornemens centraal. De belangrijke beleidskeuzes daarbij zijn meer klanten werven en binden, door te werken aan een hogere klanttevredenheid. Bovendien zal de instelling meer diensten aanbieden die aansluiten bij de wensen van de doelgroep, zoals workshops, trainingen, extra begeleiding, individuele coaching en summerschools. Bovendien wil de instelling advies en ondersteuning aan studenten verbeteren met de ontwikkeling van een digitaal instrumentarium voor studieadvies, tentamentraining en zelfbeoordeling. Verder speken de deelnemers van de samenwerkweek over nieuwe diensten die de instelling kan aanbieden om nieuwe doelgroepen op het gebied van leven-lang-leren te bereiken. Daarmee wil de Open Universiteit de employability, persoonlijke groei en academische kennis en vaardigheden bevorderen en afstandslernen stimuleren. Nog in 2007 start de ontwikkeling van twee diensten, de Competentie Check Up en het Persoonlijk Ontwikkelingsplan. Met de Competentie Check Up kunnen mensen hun huidige competenties vergelijken met de vereiste competentie niveaus voor een competentieprofiel. Het Persoonlijk Ontwikkelingsplan brengt in kaart hoe men de discrepantie tussen huidige competenties en de gewenste competenties middels formeel, informeel en non-formeel onderwijs kan overbruggen.

Op de 'Dag van het onderwijs' op 6 december tonen medewerkers tijdens workshops en een informatiemarkt de onderwijsproducten en projecten waaraan in 2007 is gewerkt. Op deze dag kiest de instelling voor het eerst in haar bestaan de Docent van het jaar en het Onderwijsproduct van het jaar. De titel Docent van het jaar gaat naar dr. Johan van Rhijn, universitair docent bij de faculteit Natuurwetenschappen. Onderwijsproduct van het jaar is het Virtueel Laboratorium van de faculteit Psychologie. Het onderwijsproduct is gekozen uit ruim zestig producten die tijdens de Dag van het onderwijs aan medewerkers zijn gepresenteerd.

In 2007 komt er een einde aan het tijdperk van de ongedeelde wo-opleidingen. In september behalen de laatste studenten een mr.-, drs.- of ing.-diploma. De studiecetra in de noordelijke provincies vieren deze historische mijlpaal met een feestelijke diploma-uitreiking. Dertig studenten ontvangen hun bul uit handen van collegelid drs. ing. Cees Brouwer.

De Open Universiteit behaalt in 2007 wederom hoge scores in de Nationale Studenten Enquête van het Centrum Hoger Onderwijs Informatie voor Consument & Expert (Choice). In het onderzoek naar het oordeel van studenten over hun studie krijgt het onderwijs van de instelling voor studie-inhoud, studeerbaarheid, samenhang én communicatie de hoogste waardering. Net als in 2005 en 2006 behaalt zij de tweede plaats in de algemene ranglijst van Nederlandse universiteiten. Choice onderzoekt in 2007 twee bacheloropleidingen en negen masteropleidingen van de Open Universiteit. De bacheloropleiding Psychologie en de masteropleiding Computer Science eindigen in hun categorie op de eerste plaats, de masteropleiding Actief Leren op de tweede plaats en de masteropleidingen Public management and policy en Accounting and finance op de derde plaats. De overige opleidingen behalen allemaal een plaats in de top tien.

Meer activiteiten rondom onderwijs en onderwijsinnovatie in 2007 staan vermeld in hoofdstuk 2 en 3.

Onderzoek

De Open Universiteit verricht steeds meer onderzoek naar leven-lang-leren. Het onderzoeksprogramma van de instelling is getiteld Leven-lang-leren in de kennissamenleving. Dat kent vier programmalijnen, te weten Onderwijsmethoden voor leven-lang-leren, Technologiën voor leven-lang-leren, Sociaal-economische aspecten van leven-lang-leren en Leren in de professies, informeel leren, leren op de werkplek. Het Netherlands Expertisecentre for Lifelong Learning, dat in 2005 op initiatief van de Open Universiteit is opgericht, ontwikkelt zich tot het onderzoeksinstituut voor leven-lang-leren in de kennissamenleving. Op deze wijze brengt de instelling zowel focus als massa in het leven-lang-leren-onderzoek aan. Het voor Europa unieke 'center of excellence' maakt door de Open Universiteit ontwikkelde kennis toegankelijk voor andere organisaties en voor de Nederlandse kennissamenleving. Per 1 september 2007 krijgt het centrum een nieuwe naam, Netherlands Laboratory for Lifelong Learning (NeLLL), én een wetenschappelijk directeur, prof. dr. Jeroen van Merriënboer.

De Open Universiteit breidt ook vakgebonden onderzoek, dat vorm krijgt in facultaire onderzoeksprogramma's, verder uit. Het streven is dat de wetenschappelijk staf van de faculteiten in 2009 twintig procent van hun tijd aan onderzoek besteedt. Bovendien nemen faculteiten in hun onderzoeksprogramma op hoe en met hoeveel capaciteit zij gaan deelnemen aan NeLLL. Faculteiten dienen in 2007 diverse onderzoeksvoorstellen in, zowel voor onderzoeken die passen in het onderzoeksprogramma van NeLLL als voor onderzoeken die passen in hun facultaire programma. Een aantal van deze programma's gaat in het verslagjaar reeds van start.

In januari 2007 start de Wetenschapscommissie. Deze is verantwoordelijk voor de sturing van onderzoek. De commissie heeft adviserende taken omtrent onderzoek bij het formuleren van kwaliteitseisen en kwaliteitsborging. In 2007 speelt zij een belangrijke rol bij de voorbereidingen voor NeLLL en beoordeelt zij de onderzoeksplannen van faculteiten en de projectvoorstellen voor de aio-plaatsen.

Meer over de activiteiten rondom onderzoek in 2007 staat vermeld in hoofdstuk 4.

Maatschappelijke dienstverlening

De maatschappelijke dienstverlening van de Open Universiteit wordt uitgebreid en geïntensiveerd. Logischerwijs richt de instelling zich als universiteit voor leven-lang-leren vooral op initiatieven die een leven-lang-leren nationaal en internationaal bevorderen, door het vergroten van onderwijskansen, het verhogen van de onderwijsdeelname en het bieden van leermogelijkheden gedurende een leven lang. Daartoe horen in ieder geval het verbreden en versterken van de activiteiten op het terrein van de professionalisering van onderwijsgeveden. Naar aanleiding van het rapport van de Commissie Leraren in september 2007 brengt de Open Universiteit de mogelijkheden voor een verdere verbreding van activiteiten op het gebied van lerarenopleidingen in kaart. Ook met het aanbieden van gratis cursussen op internet wil de Open Universiteit bewerkstelligen dat meer mensen hoger onderwijs gaan volgen. In de loop van 2007 verschijnen achttien cursussen gratis op de website van de instelling.

Nieuw zijn de ontwikkelingen rondom de Netwerk Open Hogeschool. Met dit netwerk wil de Open Universiteit, samen met anderen, de voorzieningen die er zijn voor leven-lang-leren aanzienlijk uitbreiden met een 'tweede leerweg' in en door het hoger beroepsonderwijs. De instelling lanceert in 2007 een concept voor de Netwerk Open Hogeschool. Verder intensiveert de instelling haar activiteiten rondom het erkennen van verworven competenties en assessment. Initiatieven op dit gebied richten zich niet alleen op het onderwijs van de Open Universiteit, de instelling stelt haar expertise ook voor en samen met andere onderwijsinstellingen en bedrijven ter beschikking. De Open Universiteit heeft ook aspiraties op het gebied van duurzame ontwikkeling. Dit krijgt onder meer vorm doordat de instelling partner is van het Regional Centre of Expertise on Sustainable Development, het RCE Rhine-Meuse.

Meer over activiteiten rondom maatschappelijke dienstverlening in 2007 staat vermeld in hoofdstuk 5.

Samenwerking

Samenwerking met nationale en internationale partners krijgt in toenemende mate een structureel karakter. Samenwerken in netwerken en allianties, met universiteiten, hogescholen, bedrijven en overheid, is voor de Open Universiteit immers van levensbelang. De instelling blijft daarom veel aandacht besteden aan het opbouwen van nieuwe relaties en het uitbouwen van huidige verbanden voor onderwijs, onderzoek en innovatie. Waar mogelijk krijgt samenwerking vorm in een partnership of strategische alliantie, hetgeen al van toepassing is op de relatie met instellingen zoals Teleac/NOT, Maastricht School of Management en Fontys Hogescholen. Met hogescholen en universiteiten in Nederland en elders in de wereld, werkt de instelling samen op het gebied van onderwijs en onderzoek. Ook voor de innovatie van onderwijs werken medewerkers samen met universiteiten en hogescholen, bij voorkeur binnen platforms als Stichting SURF.

De Open Universiteit richt haar aandacht vooral ook op samenwerking met instellingen en organisaties in de regio. Regionale samenwerking richt zich niet alleen op onderwijs, maar ook op bijdragen aan maatschappelijke vraagstukken die in de regio spelen. Vooral samenwerking met de Universiteit Maastricht en de Hogeschool Zuyd krijgt gestaag meer vorm. Maar ook met instellingen voor vmbo en mbo, zoals het Arcus College en de Stichting Voortgezet Onderwijs Parkstad Limburg, werkt de Open Universiteit samen. Bijvoorbeeld aan de betere leer- en loopbaanbegeleiding van jongeren in Parkstad Limburg.

Meer activiteiten rondom samenwerking op het gebied van onderwijs, onderwijsinnovatie, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening, nationaal en internationaal, staan vermeld in de navolgende hoofdstukken.

Vooruitblik

Om haar positie in het Nederlands onderwijsbestel te bestendigen blijft het voor de Open Universiteit een uitdaging om krimp in groei om te buigen. Dat is nodig vanwege bedrijfseconomische redenen, maar ook om de ambities voor de komende jaren waar te maken. Verdere uitbouw van activiteiten op het gebied van onderwijs en innovatie, onderzoek, maatschappelijke dienstverlening én samenwerking blijft daarom belangrijk. In 2008 werkt de Open Universiteit aan de verdere ontwikkeling van de Netwerk Open Hogeschool. Het ontwikkelen van diensten voor leven-lang-leren gaat onderdeel uitmaken van de speerpunten van de instelling. De eerste diensten - een Persoonlijk Ontwikkelplan en de Competentie Checkup - zijn eind 2008 gereed. Verder concentreert de Open Universiteit zich in 2008 op het optimaliseren van de dienstverlening aan en binding met studenten. Met een programma onder de noemer 'De student centraal', wil de instelling meer inzicht krijgen in hoe de band tussen de Open Universiteit en student ontstaat en zich ontwikkelt, om vervolgens beter aan de verwachtingen van studenten te kunnen voldoen.

Ook het leveren van een bijdrage aan de landelijke beleidsvoornemens op het gebied van leraren is inmiddels een bijzonder speerpunt van beleid. De Taskforce Lerarendossier werkt aan een actieplan. De bijdrage van de Open Universiteit zal langs vier lijnen verlopen: het versterken van de effectiviteit van het Ruud de Moor Centrum, het toesnijden van de onderwijskundige en vakinhoudelijke activiteiten op leraren en management van scholen en op de lerarenopleidingen, en mogelijk een nieuwe universitaire graad.

De plannen voor het bundelen van de expertise op het gebied van het erkennen van verworven competenties en assessment in een expertisecentrum, krijgen in 2008 hun beslag in de Business Development Groep, die zich zal toespitsen op advies aan en begeleiding van externe organisaties.

Op het gebied van onderzoek tenslotte zullen met name de programmalijnen van het Netherlands Laboratory for Lifelong Learning en de rol van de faculteiten daarin verder vorm krijgen.

2

h o o f d s t u k t w e e

Onderwijs en studenten

De Open Universiteit Nederland heeft zes faculteiten en een onderwijsinstituut die in totaal zes bacheloropleidingen en tien masteropleidingen aanbieden. Studenten kunnen zich ook inschrijven voor een of meer cursussen die deel uitmaken van de opleidingen. Hiernaast heeft de Open Universiteit een aantal korte programma's en begeleidde masteropleidingen in haar aanbod. Een deel daarvan verzorgt de instelling in samenwerking met hogescholen.

Aanbod

Visitatie en accreditatie

De bachelor- en masteropleiding van de faculteit Cultuurwetenschappen zijn in 2007 geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie. Aan de accreditatie zijn geen nadere voorwaarden gesteld.

Naar aanleiding van de visitatie voert de faculteit Informatica in 2007 een aantal veranderingen door in haar opleidingen. Om de aandacht voor onderzoeksvaardigheden en het wetenschappelijke niveau van het afstudeerproject te verbeteren, krijgt de afstudeerfase van de bacheloropleiding een sterker wetenschappelijk karakter. Om samenwerking tussen onderzoekers te versterken start de faculteit met periodieke onderzoeksbijeenkomsten en een onderzoekswiki (een website waarop medewerkers op eenvoudige wijze informatie kunnen toevoegen of aanpassen). Bovendien koppelt de faculteit de toekenning van onderzoekstijd aan een persoonlijk onderzoeksplan dat moet passen binnen het facultaire onderzoeksbeleid. Maatregelen ter verbetering van cursussen en opleidingen worden besproken binnen een nieuwe commissie Onderzoek en onderwijs. Verder intensiveert Informatica de samenwerking met zusteruniversiteiten.

In 2007 rapporteert de visitatiecommissie over haar bezoek aan de faculteit Psychologie. Aanleiding is de (her)accreditatie van de drie psychologieopleidingen. De commissie oordeelt positief over alle onderdelen, vooral over de kwaliteit van het cursusmateriaal, het kwaliteitszorgsysteem, de verbetering in onderzoek en methoden en statistiekonderwijs. Ook over de innovatie van het onderwijs, met name door het Virtueel Laboratorium en Toolbox Assessment, is de commissie te spreken. Aanbevelingen betreffen onder andere de formulering van eindtermen en de profilering van de masteropleidingen.

De visitatiecommissie heeft na haar bezoek aan de faculteit Managementwetenschappen in 2006 positief geoordeeld over alle facetten van haar onderwijs. Toch werkt de faculteit in 2007 hard aan de verbetering van de kwaliteit en de kwaliteitszorg van het onderwijs. Verder introduceert zij het beleid dat studenten hun scriptie schrijven in communities, samen met medewerkers. Deze aanpak blijkt succesvol.

Eind 2007 vindt visitatie van de opleidingen van de faculteit Natuurwetenschappen plaats. De commissie is onder de indruk van het studiemateriaal en van de elektronische leeromgeving en noemt ze excellent. Ook over de multimedievoorzieningen is de zij vol lof. De commissie spreekt van een goede werkomgeving die is afgestemd op afstandsonderwijs. De uitwerking en de stapsgewijze opbouw van competenties is een voorbeeld voor andere milieuwetenschappelijke opleidingen in Nederland. Dat geldt ook voor de aandacht voor kwaliteitszorg. Het kwaliteitszorgsysteem, met daarin een duidelijke betrokkenheid van het beroepenveld, alumni, studenten en docenten, oogst veel waardering. Zorgen zijn er over de omvang van het personeel, die de commissie maar net voldoende acht om het onderwijs te dragen.

De masteropleiding Actief Leren van het onderwijsinstituut Onderwijswetenschappen is in 2007 geaccrediteerd door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie.

Kwaliteitszorg

Om de tevredenheid van klanten en hun mening over de kwaliteit van het onderwijs te peilen start de instelling in 2006 met de online-enquête Studentinzicht. De enquête vindt twee maal per jaar plaats. In 2007 raadpleegt de Open Universiteit in totaal bijna drieduizend informatieaanvragers, nieuwe studenten, ervaren studenten en uitstromers. Zij beantwoorden vragen over de website, studiegidsen, contact met de Open Universiteit, begeleiding, studieplanning, mentoraat, binding en informatievoorziening. De resultaten gebruikt de instelling om haar beleid te evalueren en te verbeteren en als basis voor nieuw beleid. Daartoe worden de resultaten in breed verband binnen de instelling besproken.

Hiernaast kent de instelling het Signalerend Evaluatie Instrument. Dit is een enquête met onder meer vragen over de kwaliteit van een cursus, de studielast en de begeleiding. Deze vragenlijst ontvangen studenten binnen één week nadat zij tentamen hebben gedaan. Op deze wijze evalueren de faculteiten en het onderwijsinstituut hun cursussen permanent en brengen vervolgens waar nodig verbeteringen aan.

Nieuwe en vernieuwde opleidingen en cursussen

In het verslagjaar brengen faculteiten en het onderwijsinstituut diverse verbeteringen aan in hun onderwijs en nemen nieuwe cursussen in exploitatie of reviseren bestaande cursussen (zie bijlage 1).

De faculteit Cultuurwetenschappen voltooit in het verslagjaar het academische vaardighedentraject in de bacheloropleiding met twee nieuwe schrijfcursussen. Voor studenten die een eerstegraads bevoegdheid docent geschiedenis willen halen, introduceert de faculteit vier nieuwe cursussen voor de vrije ruimte van de bacheloropleiding. Het scriptietraject is voor zowel de bacheloropleiding als de masteropleiding herzien. De onderwerpen waarover studenten in het Onderzoekspracticum hun scriptie kunnen schrijven, zijn geheel vernieuwd. In de masteropleiding moet het onderzoek op basis waarvan studenten hun scriptie schrijven aansluiten bij onderzoek van de wetenschappelijke staf. De faculteit werkt in 2007 aan een nieuwe bacheloropleiding, met naast een major algemene cultuurwetenschappen een aanbod van minors. De faculteit wil studenten meer mogelijkheden bieden hun eigen programma samen te stellen en bovendien het aanbod verbreden. Ook de masteropleiding zal in de komende jaren geheel nieuw worden ingericht, waarbij het accent ligt op inbedding van het onderwijsaanbod in onderzoek van de staf. Verder verkent de faculteit de mogelijkheden van aanbod buiten de academische opleidingen, bijvoorbeeld over genealogie, erfgoed, filosofie of leescultuur.

De faculteit Informatica vervangt in 2007 diverse cursussen uit de bacheloropleiding. Nieuw is de cursus Academische competenties, die bestaat uit een aantal minimodules die studenten gedurende de postpropedeuse 'coachen' in het ontwikkelen van academische competenties. In de postpropedeuse is een nieuw practicum, het Ontwikkelpracticum, opgenomen. Het afstudeerproject is, mede op aanbeveling van de visitatiecommissie, ingrijpend gewijzigd. De faculteit werkt in 2007 aan de ontwikkeling van een nieuw Kort Hoger Onderwijsprogramma, Gecertificeerd systeemontwikkelaar, dat in 2008 van start gaat.

In 2007 start de nieuwe masteropleiding van de faculteit Managementwetenschappen. Deze opleiding vervangt vier bestaande masteropleidingen. De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie verleent daarvoor toestemming zonder 'toets nieuwe opleiding', omdat de opleiding programmatisch een voortzetting is van de bestaande opleidingen. Het streven van de faculteit is haar onderwijs vooral rond managementvraagstukken te concentreren en minder rond specialismen. Verder ontwikkelt de faculteit samen met de Maastricht School of Management het Global Distance MBA. Studenten kunnen de opleiding overal ter wereld volgen, door de combinatie van zelfstudie, elektronische leeromgeving en een beperkt aantal weken contactonderwijs. De opleiding gaat in oktober 2008 van start.

Het onderwijsaanbod van het onderwijsinstituut Onderwijswetenschappen verandert in 2007 niet. Op grond van aanbevelingen van vertegenwoordigers uit het veld maakt het instituut plannen voor twee nieuwe cursussen op het gebied van onderwijsinnovatie. Verder inventariseert zij de ontwikkeling van academische vaardigheden in de masteropleiding. In 2008 komt de ontwikkeling van vaardigheden meer expliciet aan de orde. Op basis van eigen analyses start Onderwijswetenschappen met de revisie van een aantal cursussen. Om studenten beter 'vast' te houden versterkt het mentoraat binnen de masteropleiding Actief Leren. In april reikt de decaan van het onderwijsinstituut het eerste masterdiploma Actief Leren uit. Kim de Jong uit Vught was in 2003 een van de eerste studenten van de nieuwe masteropleiding. In juni presenteert De Jong de resultaten van scriptie tijdens de nationale Onderwijsresearchdagen.

De faculteit Psychologie start in 2007 met de ontwikkeling van een nieuwe masteropleiding Klinische en gezondheidszorgpsychologie. Verder start de faculteit met de voorbereidingen voor een nieuw Kort Hoger Onderwijsprogramma Preventiemanager.

Samenwerking

In 2007 krijgen de afspraken van de faculteit Cultuurwetenschappen met het Instituut voor Leraar en School van de Radboud Universiteit Nijmegen door een nauwe samenwerking met de universitaire lerarenopleidingen een landelijk karakter. Doctoraal- of masterstudenten Algemene cultuurwetenschappen die kiezen voor een docentschap geschiedenis of kunstgeschiedenis, kunnen inhoudelijke deficiënties al tijdens de studie wegwerken. De besprekingen over soortgelijke richtlijnen voor het docentschap Nederlands worden voortgezet. Verder onderzoekt de faculteit de mogelijkheden tot samenwerking met de Nederlandse interuniversitaire instituten in het buitenland. Met het Koninklijk Nederlands Instituut Rome zijn definitieve afspraken gemaakt, met het Nederlands Interuniversitair Kunsthistorisch Instituut in Florence worden oriënterende gesprekken gevoerd over de organisatie van zomerscholen. De faculteit verwacht in 2008 resultaten te boeken. Ook met de Faculteit der Historische en Kunstwetenschappen van de Erasmus Universiteit en met de Nederlandse Defensie Academie voert de faculteit intensieve gesprekken over samenwerking. In 2007 is verder het fundament gelegd voor samenwerking met Erfgoed Nederland en de Erasmus Universiteit voor een programma dat bijdraagt aan de professionalisering van personeel in de erfgoedsector.

De faculteit Informatica ontwikkelt met de Universiteit Utrecht de cursussen Talen en ontleders, Taalimplementatie en Softwarearchitectuur. In 2007 komt met het stopzetten van de vrije doctoraalopleiding Management, informatie en technologie een einde aan de samenwerking met de Haagse Hogeschool, Fontys Hogescholen en de Christelijke Hogeschool Windesheim. Studenten worden omgeboekt naar de nieuwe masteropleiding Business Process Management and IT. Deze interfacultaire opleiding van de faculteiten Informatica en Managementwetenschappen start in 2007. Er zijn twee varianten: een zelfstudievariant en een variant met extra begeleiding door de Haagse Hogeschool en Fontys Hogescholen. Voor de Universiteit van Amsterdam ontwikkelt de faculteit onderwijs voor studenten die willen instromen in de masteropleiding Software Engineering van de Universiteit van Amsterdam. Met de Universiteit Maastricht bereikt de faculteit overeenstemming over samenwerking op het gebied van onderwijs in de kunstmatige intelligentie. De samenwerking start in 2008.

De faculteit Managementwetenschappen biedt samen met de Haagse Hogeschool, Fontys Hogescholen, de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden en de Hanze Hogeschool begeleide vormen van de master of science-opleidingen en postinitiële opleidingen aan. Ook met de Maastricht School of Management en de Strategy

Academy in Rotterdam voert de faculteit in 2007 verschillende onderwijsactiviteiten uit. In het verslagjaar start de opleiding International Strategic Leadership van de faculteit de Strategy Academy. De samenwerking met de Moscow State University of Economics, Statistics and Informatics, gericht op de ontwikkeling van 'dual degrees' voor Russische studenten, is in het verslagjaar vrijwel afgerond.

De faculteit Natuurwetenschappen is actief binnen de Vereniging van Milieuprofessionals en de stichting Duurzaamheid Hoger Onderwijs, een samenwerkingsverband van wo- en hbo-instellingen in Nederland. Samen met de Technische Universiteit Eindhoven werkt de faculteit voor het Ruud de Moor Centrum opnieuw aan de ontwikkeling van kennisbank op het gebied van natuurkunde. Op initiatief van de faculteit is in 2006 gestart met de ontwikkeling van een masteropleiding Watermanagement. Met subsidie van het Europese Interreg III-programma (Euregio Scheldemond) groeit dit initiatief in 2007 uit tot een samenwerkingsproject met de Hogeschool Zeeland en de Hogeschool West-Vlaanderen. Penvoerder is de Hogeschool Zeeland. De partners starten in het verslagjaar met het ontwerp van een competentiegericht curriculum. Met de faculteit Managementwetenschappen is een ontwerp gemaakt voor een specialisatie Water Governance. Met adviesbureau Ecofys en de Rijksuniversiteit Utrecht is in 2006 de cursus Energy Analysis ontwikkeld. In het verslagjaar biedt Ecofys deze cursus aan voor buitenlandse medewerkers, en de Universiteit Utrecht voor masterstudenten. Verder is de cursus opgenomen in de Energy Academy, een opleiding die is ontstaan uit een samenwerking tussen E-Avantis, de Hogeschool Zuyd, RCE Rhine-Meuse, Ecofys en de Open Universiteit. In nauwe samenwerking met de Universiteit Utrecht en Radboud Universiteit Nijmegen ontwikkelt de faculteit casestudies voor de nieuwe onlinecursus Omgevingsbeleid: analyse, evaluatie, ontwerp. De Universiteit van Amsterdam, Fontys Hogescholen en de faculteit Natuurwetenschappen nemen in 2007 de cursus Scientific and Professional Publishing on Environment and Sustainability in hun aanbod op.

In het voorjaar van 2007 blijkt dat een initiatief van het onderwijsinstituut Onderwijswetenschappen, de Universiteit Utrecht, de Universiteit Twente, de Hogeschool Utrecht, Fontys Hogescholen en KPC om masteropleidingen voor docenten aan te bieden onvoldoende bestuurlijke steun krijgt. In kleiner verband onderzoeken de Open Universiteit, Fontys Hogescholen en KPC mogelijkheden om te komen tot een gezamenlijk aanbod voor hogescholen. Contacten met het Citaverde College in Limburg leiden in 2007 tot een adviestraject. Voor de Stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs zijn offertes uitgebracht voor bijscholing en professionalisering van docenten.

De faculteit Psychologie werkt voor de totstandkoming van een masteropleiding Klinische en gezondheidszorgpsychologie samen met de afdeling Psychologie van de Katholieke Universiteit Leuven en het Psychologisch Instituut van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Met de Katholieke Universiteit Leuven bespreekt de faculteit in 2007 de mogelijke ontwikkeling van een tweejarige masteropleiding Klinische en gezondheidszorgpsychologie voor Vlaamse studenten.

De faculteit Rechtswetenschappen start in 2007 samen met de Juridische Hogeschool Avans-Fontys met de voorbereidingen voor een nieuwe hbo-opleiding Rechten. Deze opleiding gaat in 2008 van start onder de naam Open Juridische Hogeschool. De accreditatieaanvraag maakt deel uit van de voorbereidingen. Met de Universiteit Utrecht en de Juridische Hogeschool Avans-Fontys ontwikkelt de faculteit een schakelprogramma voor hbo-rechtenstudenten die willen doorstromen naar een universitaire masteropleiding Nederlands recht. Hiervoor ontvangen de partners subsidie van het Nationaal Actieprogramma Elektronische Snelwegen van het ministerie van Economische Zaken. Ook met de Hogeschool Arnhem-Nijmegen en de Haagse Hogeschool werkt de faculteit samen in verband met een schakelprogramma naar de opleiding Nederlands recht van de Open Universiteit. Met de Universiteit van Amsterdam werkt Rechtswetenschappen aan een programma voor opslag en hergebruik van jurisprudentie. Dit programma is onderdeel van de activiteiten van de Stichting RechtenOnline, waarin alle juridische faculteiten en enkele hogescholen samenwerken aan e-learning. Rechtswetenschappen levert de voorzitter.

Innovatie

Om de ambities op het gebied van onderwijs te realiseren zijn in een Instellingsbreed Programma Onderwijs zeven programmalijnen opgenomen, te weten elektronische leeromgeving, onlinebegeleiding, onlinetoetsing, kwaliteitszorg, erkenning verworven competenties, multimedia en onderwijsconcept. Alle faculteiten en het onderwijsinstituut, maar ook andere organisatieonderdelen, nemen deel aan projecten en pilots binnen dit programma. Het programma start in 2007 en levert in het verslagjaar meteen concrete resultaten op. Zo worden per 1 september alle cursussen van de Open Universiteit in één elektronische leeromgeving aangeboden. Vanuit deze leeromgeving worden studenten in een aantal gevallen naar een andere omgeving gestuurd. Verder is een overzicht opgeleverd van educatieve resources waartoe studenten toegang moeten hebben. In 2008 starten de onderhandelingen met de universiteitsbibliotheek van de Universiteit Maastricht. Onder de vlag van IPO voeren faculteiten en het Onderwijs technologisch expertisecentrum in 2007 pilots uit met 'virtual classrooms' en andere vormen van onlinebegeleiden. In september worden de eerste specificaties voor een computergebaseerd toetsstelsel opgeleverd. Op basis van evaluaties neemt de Open Universiteit begin 2008 een besluit over de keuze van een organisatiebreed systeem voor computergebaseerd toetsen. Verder werken medewerkers aan een nieuwe systematiek om studierendementen te berekenen. Op basis van een audit van het kwaliteitszorgsysteem zijn uitgangspunten geformuleerd voor een organisatiebreed kwaliteitsinformatiesysteem. Voor het onderwijs van de Open Universiteit worden diverse mediaproducties ontwikkeld.

In september start de instelling met de Basiskwalificatie Onderwijs voor docenten. Nieuwe docenten zijn gestart met het introductieprogramma, docenten die reeds langer in dienst zijn kunnen op basis van eerder verworven competenties vrijstelling krijgen.

Ten slotte besluit de Open Universiteit definitief om per 1 september het erkennen van verworven competenties voor de hele instelling in te voeren. Vanaf die datum kunnen studenten vrijstelling en toelating krijgen op basis van bijvoorbeeld werkervaring, voor alle bacheloropleidingen en de masteropleiding Actief Leren. Andere masteropleidingen volgen later. Hobéon Certificering beoordeelt de EVC-procedure van de Open Universiteit aan het einde van het verslagjaar positief, waardoor de instelling zich erkend EVC-aanbieder mag noemen. De Open Universiteit is de eerste universiteit in Nederland die verworven competenties erkent.

De faculteiten en het onderwijsinstituut innoveren hun onderwijs ook op andere manieren. Door nauwe samenwerking met het Onderwijs technologisch expertisecentrum maakt peer assessment deel uit van de tentaminering van de nieuwe cursus Schrijfpracticum 2 – academisch schrijven van de faculteit Cultuurwetenschappen.

De faculteit Informatica doet samen met het Onderwijs technologisch expertisecentrum en de technische universiteiten van Delft en Eindhoven onderzoek naar de vereisten voor 'intelligente feedback', waarbij studenten stap voor stap worden gevolgd bij het uitwerken van wiskundeleertaken. In het project Nationale Kennisbank Basisvaardigheden Wiskunde werkt de faculteit Informatica samen met anderen aan de verbetering van de wiskundevoorkennis van studenten in het hoger onderwijs. Verder is de faculteit betrokken bij de ontwikkeling van www.kiesopmaat.nl, een website over de mogelijkheden een opleiding uit te breiden met vakken of minors van andere instellingen.

De faculteit Natuurwetenschappen zet in 2007 haar experimenten met een virtuele klas voort. Hierin krijgen studenten begeleiding bij de cursus Evolutie en de basiscursus Scheikunde. Samen met andere faculteiten is ervaring opgedaan met onlinebegeleiding en de toepassing van verschillende onlinewerkvormen.

Door studenten actiever te betrekken bij het 'wetenschappelijk bedrijf' wil het onderwijsinstituut Onderwijswetenschappen studenten meer binden. In 2007 organiseert zij daarom samen met het Onderwijs technologisch expertisecentrum een virtuele conferentie waarin medewerkers en internationale experts hun werk presenteren voor de studenten en andere belangstellenden. Verder verzorgen medewerkers workshops over onderzoeksmethoden. De lijn om rond 'trendconferenties' te experimenteren met innovaties, onder andere met social bookmarking, is in 2007 voortgezet.

De faculteit Psychologie vernieuwt in 2007 het door haar zelf ontwikkelde Virtueel Laboratorium. Daarvoor ontvangt de faculteit tijdens de Dag van het onderwijs de prijs voor Onderwijsproduct van het jaar. Met de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Twente rond de faculteit het SURF-project Vaardigheden in Psychodiagnostiek af. Het vernieuwende tekstboek over cultuurpsychologie, Cultuur en Lichaam, is in 2007 gepubliceerd door Blackwell Publishing. De faculteit Rechtswetenschappen stelt een programma op voor de verdere ontwikkeling van haar digitale onderwijs. De faculteit bouwt het programma CASE, een oefenprogramma en database voor jurisprudentie, verder uit en zet multimedia in bij de cursussen Bestuursrecht en Aansprakelijkheidsrecht.

Internationalisering

De faculteit Cultuurwetenschappen organiseert in 2007 voor de tweede keer de Vlaanderendag. Vlaamse studenten kunnen die dag met de wetenschappelijke staf discussiëren over knelpunten die zij in hun studie ervaren. De contacten binnen het Humanities Network van de European Association of Distance Teaching Universities leiden tot een lijst van cursussen die de deelnemende open universiteiten wederzijds als 'aanschuifonderwijs' erkennen. Zonder voorwaarden kunnen studenten deze cursussen opnemen in de bacheloropleiding. Besprekingen met het Zentrum für Niederlande Studien van de Westfälische Wilhelms Universität Münster over mogelijkheden tot samenwerking leiden tot een concreet plan voor een gezamenlijke cursus.

De faculteit Managementwetenschappen participeert samen met de faculteit Managementwetenschappen in Europees verband in het project E-Move dat de virtuele mobiliteit van studenten moet bevorderen. Studenten van de faculteit nemen deel aan een pilotproject. Het project is in 2007 afgerond.

Ook in 2007 verzorgt de faculteit Natuurwetenschappen met vijftien universiteiten uit negen landen het European Virtual Seminar on Sustainable Development. Dit seminar is gericht op internationaal, samenwerkend leren in kleine en multidisciplinaire groepen. De faculteit start in het verslagjaar met de Virtual Campus for a Sustainable Europe. In dit tweejarige Europese e-Learningprogramma werkt de faculteit samen met universiteiten in Duitsland, Oostenrijk, Tsjechië en Griekenland. Zij ontwikkelen een virtuele campus voor leren over duurzame ontwikkeling, waar de partners e-learningcursussen aanbieden die toegankelijk zijn voor studenten van de deelnemende universiteiten. De faculteit Natuurwetenschappen is een van de tien Europese partners in het project Cross Sector Virtual Mobility, een tweejarig project binnen het Leonardo da Vinci-programma van de Europese Unie. Het project richt zich op het ontwikkelen van onlinestages en het testen en evalueren van deze vormen van werkend leren. Voor de International Master on Sustainable Development and Governance ontwikkelt de faculteit Natuurwetenschappen in 2007 de cursus International Dialogue on Sustainable Development. Deze internationale masteropleiding is ontwikkeld in América Latina - Formación Académica, een project van de Europese Unie voor samenwerking tussen Europese en Zuid-Amerikaanse instellingen voor hoger onderwijs. De faculteit verzorgt ook de project- en leeromgeving en een pilot met een internationale variant van het Virtueel Milieuvadvisiebureau.

Het project is in 2007 afgerond, maar de samenwerking zal in 2008 worden voortgezet. In samenwerking met de Catholic University Soegijapranata (Indonesië), de Vrije Universiteit, de Universiteit Utrecht en de Indonesische Vulkanologische Dienst voert de faculteit een project uit, gericht op disseminatie van onderzoeksresultaten van een multidisciplinair onderzoeksprogramma. Het project is gesubsidieerd door de Stichting voor Wetenschappelijke Onderzoek voor de Tropen. Verder is de faculteit actief in de Adviesraad van het Regional Centre of Expertise on Sustainable Development, in de Taskforce on Sustainability van de European Association of Distance Teaching Universities en in het grensoverschrijdend energieplatform Energy Hills. In dit platform werken gemeenten, energieleveranciers, bedrijven en onderwijsinstellingen samen aan oplossingen voor energievraagstukken en het benutten van economische kansen in de Euregio.

De faculteit Psychologie werkt in 2007 in met een groot aantal Europese open universiteiten aan het project e-Xcellence. Met de Katholieke Universiteit Leuven en de Britse Open University levert de faculteit een bijdrage aan de open source community voor Moodle.

De faculteit Rechtswetenschappen organiseert samen met de Duitse Fernuniversität en de Spaanse Universidad Nacional de Educación a Distancia een Summerschool on Law. De voorbereidingen starten in 2007 en de subsidieaanvraag in het kader van de Socrates Intensive Programme is succesvol afgesloten. De eerste zomerschool vindt in juli 2008 plaats in Madrid.

Maatwerk

Als gevolg van een vierjarig contract met de Voorziening tot Samenwerking Politie Nederland (vts Politie Nederland, voorheen ICT-Service Centrum Politie, Justitie en Veiligheid) verzorgt de faculteit Informatica in 2007 voor circa twintig studenten een bacheloropleiding, voor circa zes studenten een masteropleiding Computer Science en in samenwerking met de faculteit Managementwetenschappen voor circa achttien studenten een masteropleiding Business Process Management and IT. Daarnaast volgen studenten van vts Politie Nederland de Kort Hoger Onderwijsprogramma's Gecertificeerd softwarearchitect (20 studenten), Gecertificeerd systeemontwikkelaar (10 studenten) en Gecertificeerd Javaprogrammeur (25 studenten). Op basis van open inschrijvingen starten in 2007 deelnemers van verschillende bedrijven met de Kort Hoger Onderwijsprogramma's Gecertificeerd Javaprogrammeur en Gecertificeerd softwarearchitect.

Voor de Politie Zuid-Holland-Zuid heeft de faculteit Rechtswetenschappen in 2007 diverse readers Basisbevoegdheden vervaardigd en geactualiseerd, en een itembank ondersteund voor onlinetoetsing. Ook voor de Algemene Inspectiedienst verzorgt de faculteit tentamenvragen en cursussen.

De faculteit Managementwetenschappen heeft in samenwerking met Rijkswaterstaat een leergang Professioneel projectleider verzorgd voor driehonderd medewerkers. Verder verzorgt de faculteit voor 320 medewerkers van de WSD Academie een opleiding Kernwaarden en voor twintig medewerkers van de BMC Academie een opleiding Leiderschap.

Bij AveleijnSDT verzorgt Open Universiteit Bedrijfsopleidingen in samenwerking met de faculteit Managementwetenschappen in 2007 een opleiding Intern ondernemerschap voor 24 medewerkers. Open Universiteit Bedrijfsopleidingen en de faculteit Managementwetenschappen nemen verder examens af in de studiecentra van de Open Universiteit voor de Politieacademie. Het betreft vijftwintig medewerkers van de korpsen IJsselland en Haaglanden die de opleiding Basis procesopsporing volgen, en honderd medewerkers van het korpsen Rotterdam-Rijnmond en Haaglanden die de opleiding Mentoring en coaching volgen.

Aan de Antilliaanse Stichting ABC Opleiding & Training levert de faculteit elf Focusopleidingen. De studenten volgen de modulen via de elektronische leeromgeving op de Nederlandse Antillen en leggen daar ook examen af. Het gaat om een duale opleiding die de Stichting ABC Opleiding & Training verzorgt voor Easy Didakt Nederland. Een vergelijkbaar traject voor studenten in Suriname wordt in het verslagjaar voorbereid.

Commissie voor de examens

De Open Universiteit heeft één examencommissie voor al haar opleidingen. Deze Commissie voor de examens bestaat uit docenten van de wetenschappelijke opleidingen. In haar werkzaamheden wordt zij ondersteund door twee juristen.

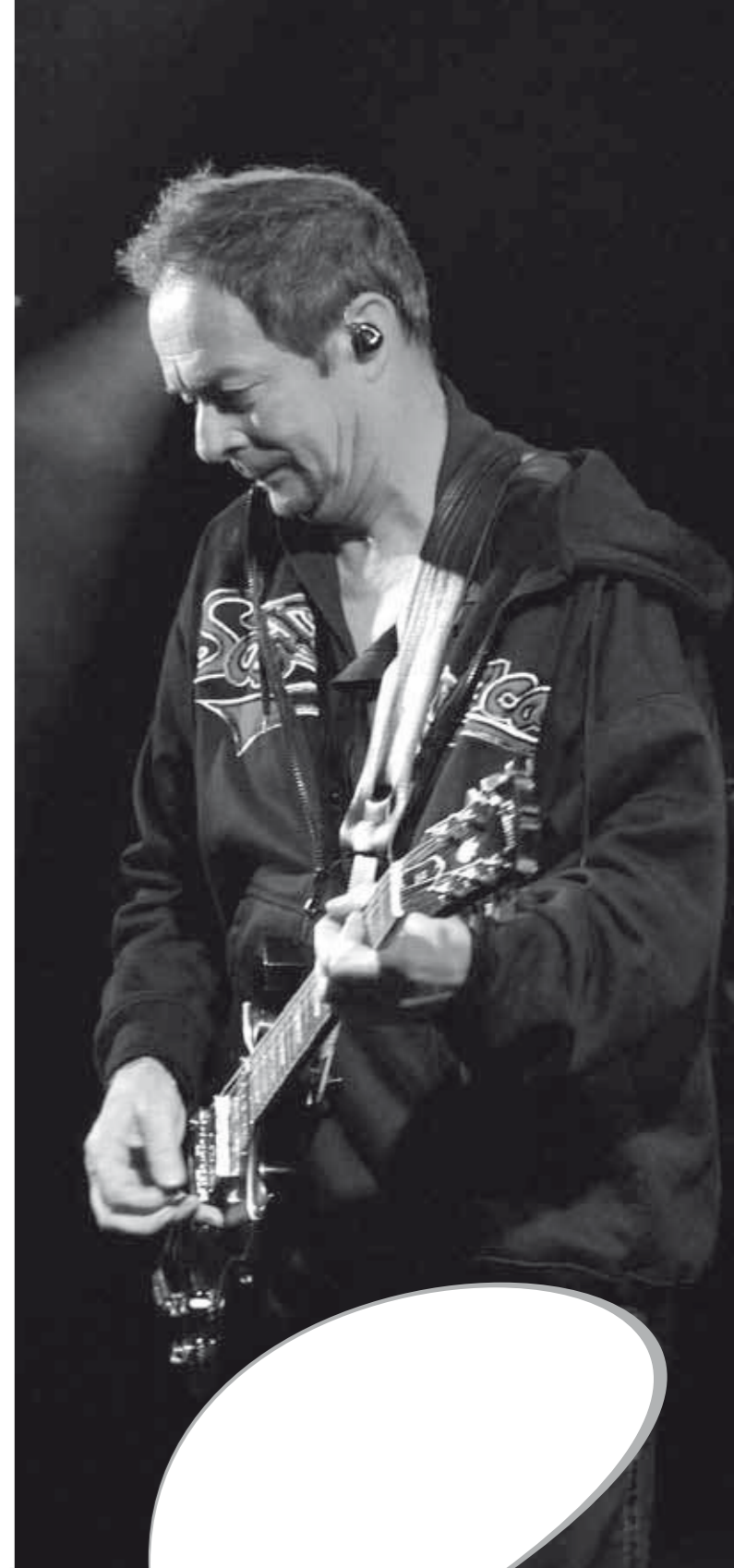
Examinatoren zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de tentamens. Op voordracht van de decaan worden zij door deze commissie benoemd. Die is door het College van bestuur gemandateerd om te beslissen over de toelating van studenten tot de masteropleidingen van de Open Universiteit. In de toepassing van haar vrijstellingsbeleid en de toelating tot de masteropleidingen laat de commissie zich adviseren door de facultaire toetsingscommissies. Uitvoering van deze taken is in handen van de afdeling Onderwijs en examens van het Onderwijs service centrum. De Commissie voor de examens houdt toezicht op de uitvoering, voor zover deze onder haar wettelijke bevoegdheden valt.

In het voorjaar van 2007 voert de Inspectie van het Onderwijs onderzoek uit naar het functioneren van examencommissies binnen het hoger onderwijs in Nederland. Op uitnodiging van de inspectie geeft de Open Universiteit een nadere toelichting op de werkwijze van de Commissie voor de examens. De inspectie oordeelt dat één centrale examencommissie bijdraagt aan een kwalitatief uitstekend instituut en de onafhankelijkheid in grote mate waarborgt. Het eindverslag van het onderzoek verschijnt in 2008.

De Commissie voor de examens voert in 2007 een procedure in voor de erkenning van verworven competenties (EVC) voor een aantal bacheloropleidingen. Zij past daartoe het vrijstellingenbeleid aan. Eind 2007 oordeelt Hobéon Certificering aan de hand van landelijke kwaliteitscriteria positief over de nieuwe procedure. De Open Universiteit mag zich op basis daarvan erkend EVC-aanbieder noemen.

In het verslagjaar is het kwaliteitszorgbeleid verder aangescherpt, met name voor onlinetoetsing. De commissie beschrijft haar visie over de toekomstige ontwikkelingen op het gebied van tentaminering. Ook het fraudebeleid is aangescherpt. Verder verbetert de commissie de wijze van motivering van vrijstellingsbeslissingen.

De commissie is betrokken bij initiatieven buiten de reguliere opleidingen waarvoor oplossingen op maat nodig zijn, zoals voor de gratis cursussen, de Academic Experience voor middelbare scholieren, initiatieven voor vrije opleidingen en opleidingen in samenwerking met andere instellingen van hoger onderwijs.

Resultaten

Studenten en modulenaftzet¹

Gedurende het verslagjaar hebben 29.104 studenten de beschikking over inschrijvingsrechten. In 2007 begroet de instelling 5.897 nieuwe studenten.

In het verslagjaar behoren 10.542 studenten (44 procent) tot de categorie tweedekansstudenten. Een tweedekansstudent is iemand die niet eerder een hogere beroepsopleiding of wetenschappelijke opleiding heeft voltooid. Studenten aan Belgische studiecentra worden hierbij buiten beschouwing gelaten.

	2007	2006
totaal aantal modulen	47.969	50.419
faculteit Cultuurwetenschappen	6.067	6.875
faculteit Informatica	3.381	3.807
faculteit Managementwetenschappen	11.780	10.186
faculteit Natuurwetenschappen	1.696	1.701
faculteit Psychologie	14.672	15.039
faculteit Rechtswetenschappen	9.741	11.386
onderwijsinstituut Onderwijswetenschappen	632	525

De modulenaftzet voor de Open Universiteit is in 2007 een kleine vijf procent lager dan in 2006. Conform verwachting - gegeven extra inspanningen op dit gebied - is de modulenaftzet aan nieuwe studenten gestabiliseerd. In 2007 onderneemt de instelling diverse acties die de uitstroom van studenten moet verminderen en de doorstroom moet verbeteren. In combinatie met verbeteringen op andere terreinen zullen deze acties naar verwachting vanaf 2008 een positief effect hebben op de totale aftzet.

Getuigschriften

De trend in het aantal afgegeven getuigschriften zet zich voort. In 2007 reikt de Open Universiteit weer meer getuigschriften uit dan het jaar daarvoor. Het gaat om 869 wo-getuigschriften en 690 propedeusegetuigschriften, een totaal van 1559 getuigschriften. De instelling voldoet daarmee ruimschoots aan de bekostigingsafspraken die gemaakt zijn met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dat geldt voor het aantal wo-getuigschriften, het aantal propedeusegetuigschriften, en nagenoeg ook voor het aantal propedeusegetuigschriften dat uitgereikt is aan tweedekansstudenten.

	2007	2006	2005	2004
wo-getuigschriften				
target	250	250	250	250
realisatie	869	592	463	417
target tweedekansstudenten	65	65	65	65
realisatie tweedekansstudenten	226	164	121	122
propedeusegetuigschriften				
target	500	500	500	500
realisatie	690	858	592	586
target tweedekansstudenten	250	250	250	250
realisatie tweedekansstudenten	224	249	220	198

Ook het aantal uitgereikte bachelorgetuigschriften en mastergetuigschriften stijgt aanzienlijk ten opzichte van vorig jaar. In 2007 worden 181 bachelorgetuigschriften uitgereikt, in 2006 zijn dat er 167. Het aantal uitgereikte mastergetuigschriften bedraagt in 2007 134, in 2006 zijn 64 mastergetuigschriften uitgereikt.

	propedeuse getuigschriften	wo-getuigschriften ongedeelde opleiding	getuigschriften bacheloropleiding	getuigschriften masteropleiding
faculteit Cultuurwetenschappen	96	68	31	2
faculteit Informatica	33	36	14	3
faculteit Managementwetenschappen	94	184	11	84
faculteit Natuurwetenschappen	29	4	14	8
faculteit Psychologie	254	108	64	23
faculteit Rechtswetenschappen	184	154	47	13
onderwijsinstituut Onderwijswetenschappen	-	-	-	1
totaal	690	554*	181	134

*Inclusief 63 vrij wo-getuigschriften

In het verslagjaar daalt het aantal getuigschriften dat uitgereikt wordt aan tweedekansstudenten. In 2007 reikt de Open Universiteit propedeusegetuigschriften uit aan 224 tweedekansstudenten, in 2006 aan 249 tweedekansstudenten. Wo-getuigschriften voor tweedekansstudenten reikt de instelling 115 keer uit, in 2006 83 keer. Bachelorgetuigschriften reikt de instelling in 2007 uit aan 85 tweedekansstudenten, in 2006 zijn dat er 67. Mastergetuigschriften worden in 2007 uitgereikt aan 26 tweedekansstudenten, in 2006 aan 14 tweedekansstudenten.

	propedeuse getuigschriften	wo-getuigschriften ongedeelde opleiding	getuigschriften bacheloropleiding	getuigschriften masteropleiding
faculteit Cultuurwetenschappen	35	18	17	1
faculteit Informatica	9	-	4	-
faculteit Managementwetenschappen	20	22	6	4
faculteit Natuurwetenschappen	3	-	7	3
faculteit Psychologie	79	21	26	10
faculteit Rechtswetenschappen	78	54	25	8
totaal	224	115*	85	26

*Inclusief 3 vrij wo-getuigschriften

¹ Studentdefinitie: het aantal personen dat in een peilperiode (1 januari t/m 31 december van het verslagjaar) de beschikking heeft over inschrijvingsrechten.

Deze definitie is ook gebruikt voor de vermelding van het aantal tweedekansstudenten.

Modulenaftzet: Vanaf het Jaarverslag 2007 wordt de aftzet uitgedrukt in het aantal verkochte modulen in plaats van het aantal verkochte cursussen.

Studenten

Werving

De Open Universiteit voert een actief wervingsbeleid dat gericht is op mensen vanaf achttien jaar. Gedurende drie perioden in het jaar werft de instelling nieuwe studenten door middel van landelijke campagnes. In maart, mei en juni vinden informatieavonden plaats in de studiecentra en provinciale steunpunten, in september een Open Week. Belangstellenden kunnen dan in de studiecentra en steunpunten terecht voor interessante lezingen en workshops en voor informatie over studeren aan de Open Universiteit. Daarnaast is de instelling aanwezig op grote, landelijke en regionale onderwijsbeurzen en onderwijs-evenementen. Bezoekers van de website kunnen sinds het voorjaar 2007 terecht op een speciale pagina voor nieuwe bezoekers, met verwijzingen naar relevante informatie over studeren aan de Open Universiteit, het aanbod en een studietest. Deze studietest, die op basis van persoonlijke omstandigheden en studiewensen een eerste indruk geeft van de studiemogelijkheden, is in 2007 geheel vernieuwd. Om te bereiken dat meer belangstellenden zich ook daadwerkelijk inschrijven legt de instelling in 2007 in al haar campagnes meer nadruk op sales. Bovendien start de Open Universiteit met de ontwikkeling van een nieuwe website die vanaf het najaar 2008 moet leiden tot meer rendement. Ook de doorstroom van studenten staat hoog op de agenda. In het najaar krijgen studenten met verlopen inschrijfrechten een aanbod om zich tegen een aantrekkelijk tarief in te schrijven voor extra tentamenkansen of een tentameninhaaljaar. Ruim twintig procent van studenten maakt van het aanbod gebruik.

Voorlichting en advisering

Veel relevante informatie voor studenten is opgenomen in de elektronische vraagbaak van de afdeling Service en informatie, frontoffice voor studenten, zodat studenten op talrijke vragen snel een adequaat antwoord kunnen vinden. Deze afdeling kent ruime openingstijden. De studiecentra nemen de telefonische bereikbaarheid op een aantal doordeweekse avonden en op zaterdagochtend over. Voor individuele, specifieke voorlichting en advisering kunnen studenten terecht bij de sector Onderwijs en examens, die fungeert als backoffice. In het digitale studieresultatenregistratiesysteem kunnen studenten hun actuele en persoonlijke studiepad raadplegen. In dit systeem verwerkt de instelling de jaarlijkse wijzigingen in de Onderwijs- en examenregeling, inschrijvingen en studieresultaten in een persoonlijke studiepad voor studenten.

Het digitale studieresultatenregistratiesysteem biedt studenten eveneens een actueel studie- en besteladvies. In 2007 kunnen studenten direct vanuit het onlinestudiepad nieuwe cursussen te bestellen.

Om studenten wegwijs te maken in het tentamineringssysteem van de Open Universiteit organiseert de instelling in 2007 voor het eerst multiple choice-tentamentrainingen voor studenten. De trainingen blijven succesvol en zullen ook in 2008 worden aangeboden. Verder ontwikkelt de Open Universiteit een Studieplanner waarmee studenten kunnen berekenen wanneer ze - uitgaande van het aantal uur dat ze wekelijks studeren - tentamen kunnen doen, of hoeveel uur per week ze moeten studeren om een cursus op een bepaalde datum af te ronden.

Inschrijving

De Open Universiteit kent geen inschrijvingsbeperking, met uitzondering van de masteropleidingen. Om daarvoor toegelaten te worden moeten studenten voldoen aan wettelijke toegangseisen. Daarnaast geldt voor een aantal cursussen de eis dat de student specifieke en inhoudelijke voorkennis heeft. Studenten kunnen op elk gewenst moment inschrijven. Studenten die in een zeker tempo een aantal modules met goed gevolg afronden, krijgen een prestatiebonus.

Studiecentra en provinciale steunpunten

De Open Universiteit heeft in Nederland twaalf studiecentra en drie provinciale steunpunten. De studiecentra en provinciale steunpunten dragen bij aan de regionale verankering en zichtbaarheid van de instelling. Alle studiecentra en provinciale steunpunten beschikken over elektronische werkplekken, zodat studenten gebruik kunnen maken van de elektronische leeromgeving van de Open Universiteit. Daarnaast vinden er diverse vormen van tentaminering plaats, voor studenten en voor derden. In 2007 werden in de studiecentra in Nederland bijna 23.446 tentamens afgenomen voor eigen studenten. Daarnaast neemt de instelling 19.531 tentamens af voor derden. Studenten kunnen er ook terecht voor spreekuren, mentoraat en begeleiding. In 2007 bezoeken studenten een studiecentrum of steunpunt voor ruim 1.672 begeleidingsbijeenkomsten en studiedagen.

Aangezien persoonlijk contact ook in afstandsonderwijs belangrijk is, zijn de studiecentra en provinciale steunpunten tegelijkertijd een ontmoetingsplaats voor studenten, studiegroepen en studentenverenigingen. Studenten wonen er bijvoorbeeld lezingen bij, workshops en diploma-uitreikingen.

Studiecentra en provinciale steunpunten hebben ook een belangrijke taak in regionale voorlichting. Die vindt plaats in de studiecentra en steunpunten, maar ook tijdens onderwijsbeurzen en andere evenementen. In 2007 bezoeken circa tweeduizend belangstellenden de studiecentra voor voorlichtingsactiviteiten. Daarnaast trok de Nationale Momentendag een kleine duizend bezoekers naar de studiecentra in Groningen en Den Haag, die in monumentale panden zijn gehuisvest.

Vlaanderen

Om Vlaamse studenten de gelegenheid te geven een studie op afstand te volgen, werkt de universiteit samen met de Vlaamse overheid. Vlaanderen kent geen hoger afstandsonderwijs dat vergelijkbaar is met het onderwijs van de Open Universiteit. De verantwoordelijkheid voor de exploitatie van het onderwijs ligt bij de Vlaamse universiteiten. In Vlaanderen bevinden zich zes studiecentra en er studeren bijna 4.000 studenten. Het gehele onderwijsaanbod van de Open Universiteit is beschikbaar voor Vlaamse studenten. De uitgereikte certificaten en diploma's worden erkend. De Open Universiteit maakt in haar beleid geen onderscheid tussen Vlaamse en Nederlandse studenten. Steeds meer faculteit organiseren speciale activiteiten voor Vlaamse studenten, zoals de Vlaanderendag van de faculteit Cultuurwetenschappen, of starten een samenwerking met Vlaamse onderwijsinstellingen, zoals voor de ontwikkeling van een masteropleiding Watermanagement in een samenwerkingsproject met de Hogeschool Zeeland en de Hogeschool West-Vlaanderen.

In juni 2007 start met steun van het Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming een campagne om het leven-langeren te bevorderen, door te wijzen op het bestaan van de Open Universiteit in Vlaanderen. De campagne bestaat uit tv-spots, advertenties, posters, een website (www.openuniversiteit.be), een studiekant en open deurdagen in juni in de zes studiecentra.

Voorzieningen

Voor studenten die melden dat persoonlijke omstandigheden hun studie kunnen beïnvloeden, zorgt de Open Universiteit waar mogelijk voor aanpassingen. In 2007 staan 1.407 studenten ingeschreven waarbij de instelling rekening moet houden met persoonlijke omstandigheden. Het gaat dan bijvoorbeeld om een lichamelijke handicap, psychische problemen, een chronische ziekte of langdurige bedlegerigheid. Een deel van deze studenten maakt gebruik van audio-cd's. Dedicon, een organisatie die informatie toegankelijk maakt voor mensen met een leeshandicap, neemt met behulp van het Digital Audio-based Information System ingesproken teksten op. Voor het afspelen van deze

audio-cd's moeten studenten gratis software downloaden of een Daisy-speler aanschaffen. Vaak kunnen zij de kosten daarvan vergoed krijgen, op grond van wettelijke regelingen. Ook kan, indien gewenst, het cursusmateriaal digitaal aangeleverd worden. Hier is steeds meer vraag naar, gezien het toenemend gebruik van computers met spraak en/of brailleleesregel. Deze studenten kunnen ook in aanmerking komen voor een aangepast tentamen. Daarvoor moeten zij wel een aanvraag indienen.

De toegang en doorgang zijn vooral in studiecentra en provinciale steunpunten erg belangrijk. Studiecentrum Den Haag is een monumentaal pand, zodat een lift niet toegestaan is. Daardoor zijn de etages beperkt toegankelijk. Tentamenvoorzieningen zijn echter gelokaliseerd op de begane grond, en die is goed toegankelijk.

Wettelijk is vastgelegd dat de Open Universiteit uit eigen middelen een voorziening treft voor minder draagkrachtige studenten. De Kortingsregeling Cursusgeld Open Universiteit geeft een inkomensafhankelijke korting op de cursusprijs van tachtig of vijftig procent. Deze regeling geldt voor studenten die zich inschrijven voor een opleiding, dus voor degenen die een diploma willen halen. De behandeling van aanvragen en van bezwaar- en beroepschriften is in procedures vastgelegd. In 2007 studeren aan de instelling 662 studenten met een kortingsregeling, waarvan er 318 tweedekansstudent zijn.

3

h o o f d s t u k d r i e

Scene

Onderwijsinnovatie

De Open Universiteit Nederland heeft als taak een bijdrage te leveren aan de innovatie van het hoger onderwijs. De expertise in onderwijsinnovatie heeft de instelling gebundeld in het Onderwijstechnologisch expertisecentrum. Dit centrum houdt zich bezig met onderwijstechnologisch onderzoek en de ontwikkeling en implementatie van onderwijstechnologische vernieuwingen. Ook in de faculteiten bevinden zich experts in onderwijsinnovatie. De bijdrage aan de vernieuwing van het hoger onderwijs krijgt voor een deel eveneens vorm door deelname aan projecten van de Stichting SURF en de Stichting Digitale Universiteit.

In het developmentprogramma Learning Networks ontwikkelt de Open Universiteit nieuwe leertechnologieën voor omvangrijke, overal toegankelijke leernetwerken voor leven-lang-leren. In 2007 is het programma, dat een looptijd had van vijf jaar, afgerond. Het programma kent vier thema's, namelijk Learning Networks Integrated, Learning Activities in Learning Networks, Learner Positioning in Learning Networks en Navigation in Learning Networks. Voor deze thema's zijn vijf internationaal getoetste projecten opgezet. Die hebben geresulteerd in nieuwe didactische en organisatorische modellen voor de verbetering van leven-lang-leren, prototypische ict-netwerken en 'tools', testomgevingen, pilots, en leertechnologische specificaties en standaarden voor leernetwerken. Daarnaast zijn er projecten die gericht zijn op de uitvoering van pilots, verspreiding van kennis en standaardisering. De resultaten van het programma verschijnen in boekvorm.

Het developmentprogramma Learning Networks zal in aangepaste vorm worden gecontinueerd. Daarvoor stelt de Open Universiteit middelen uit de eerste geldstroom ter beschikking. Belangrijke additionele middelen worden gevonden in de derde geldstroom, in het bijzonder in Europese kaderprogramma's.

In 2007 benoemt het College van bestuur prof. dr. Rob Koper tot nieuwe hoogleraar-directeur van het Onderwijstechnologisch expertisecentrum.

Stichting SURF

De Open Universiteit onderhoudt nauwe banden met de Stichting SURF en is betrokken bij diverse projecten van deze stichting. Het project EMERGO (Efficiënte Methodiek voor ERvaringsGericht Onderwijs) richt zich op een methodiek en bijbehorend instrumentarium voor de ontwikkeling van virtuele practica, waarin studenten complexe vaardigheden kunnen aanleren. Het project combineert authentieke multimediale casuïstiek met simulatie en gaming. Het project PAIR (Peer Allocated Instant Response) ontwerpt een mechanisme en bijbehorend ict-instrument waarmee studenten die vastlopen tijdens hun studie, onmiddellijk hulp kunnen vragen van de juiste medestudenten. Het project Open Source ELO is een studie binnen het e-learning researchprogramma van SURF naar de kennis en ervaringen van open source elektronische leeromgevingen in het Nederlands hoger onderwijs. De bevindingen komen in 2007 beschikbaar in een SURF-rapport.

De Open Universiteit participeert in 2007 met het project Schakelzone in het Nationaal Actieplan E-learning van SURF. Het project levert een leeromgeving op met online rechtenmodules waarmee hbo-studenten een schakelprogramma kunnen samenstellen en doorlopen als voorbereiding op een wetenschappelijke bacheloropleiding. Voor het internationale samenwerkingsverband e-Framework for Education and Research, waarvan SURF deel uitmaakt, levert de Open Universiteit de programmamanager.

Stichting Digitale Universiteit

Vernieuwing van het hoger onderwijs geeft de Open Universiteit Nederland voor een deel vorm door samenwerking met instellingen voor hoger onderwijs in de Stichting Digitale Universiteit. De activiteiten van dit consortium worden in 2007 beëindigd en zijn deels overgedragen naar de Stichting SURF. In 2007 zijn vijf projecten van de Digitale Universiteit afgerond waarin de Open Universiteit participeert. Het project Verbreding teleforum levert voor verschillende domeinen een teleforumtoepassing op, waarmee grote groepen studenten op een efficiënte manier online begeleid kunnen worden. Het project Virtual Ward resulteert in een computersimulatie, bestemd voor hogere beroepsopleidingen verpleegkunde. Op hetzelfde technische platform zorgt Virtual Home voor een computersimulatie van een woon- en leefsituatie ten behoeve van het hoger sociaal-agogisch onderwijs.

Opleiden voor de toekomst komt in 2007 alsnog tot volledige afronding. Dit project implementeert de beoogde docentgerichte methoden voor ontwerpend leren. Het project Competentietoetsen levert een aantal uitgewerkte ontwerpvoorbeelden op van competentietoetsen binnen de praktische beperkingen van gangbaar instrumentarium. Naast deze projecten leveren medewerkers bijdragen aan het domeinprogramma voor bedrijfskunde, dat werkt aan de kwaliteitsverbetering van bedrijfskunde opleidingen door effectief gebruik van ict. Tenslotte zijn medewerkers betrokken bij het project Technical Quality Assessment, dat de technische randvoorwaarden van projecten bewaakt.

Europese projecten

De Open Universiteit participeert ook in 2007 in projecten die subsidie ontvangen van de Europese Commissie. Bij het vierjarige project TENCompetence zijn dertien partners uit negen landen betrokken. De Nederlandse partners zijn, naast de Open Universiteit, LogicaCMG, de Stichting SURF en de Universiteit van Amsterdam. De leiding van dit project is in handen van de Open Universiteit. Er wordt een gestandaardiseerde, vrij beschikbare infrastructuur ontwikkeld voor een leven-lang-leren en competentieontwikkeling. In augustus ondertekenen de Open Universiteit en de Vereniging van Openbare Bibliotheken een 'memorandum of understanding'. De partijen spreken daarin af om gezamenlijk activiteiten te ontwikkelen in het kader van het TENCompetence-project.

Het project COOPER is in 2007 afgerond. In dit project is gewerkt aan ondersteuning op afstand voor internationale en interdisciplinaire studententeams die in een onderwijsomgeving of bedrijfsomgeving werken aan complexe projecten.

Het project MACE (Metadata for Architectural Contents in Europe) brengt grote hoeveelheden bronnen over architectuur samen in één groot reservoir. Daarnaast wordt een raamwerk gebouwd voor diensten zoals zoeken, verwerven, gebruiken en bespreken van 'e-learning content'.

De Open Universiteit is ook in 2007 partner in het Network of Excellence in Professional Learning, dat een brug slaat tussen fundamenteel onderzoek naar ict en leertechnologieën, en het gebruik daarvan in bedrijfsopleidingen en trainingen.

In 2007 zijn drie nieuwe projecten gehonoreerd die in 2008 starten en een looptijd hebben van twee of drie jaar. Het programma Language Technologies for Lifelong Learning ontwerpt en bouwt een nieuwe generatie van diensten voor de ontwikkeling van individuele en collectieve competenties en kennis. Het programma idSpace (Tooling of and training for collaborative, distributive product innovation) ontwerpt en ontwikkelt een online omgeving, die de collectieve intelligentie van groepen optimaal benut voor het ontwerpen van innovatieve producten. Het programma Grapple, ten slotte, ontwikkelt adaptieve leerfunctionaliteiten die standaard opgenomen kunnen worden in open source leeromgevingen.

Standaardisering

De Open Universiteit participeert in nationale en internationale organisaties voor standaardisering, waaronder het Nederlands Normalisatie-instituut, IMS Global Learning Consortium, European IMS Network en het Information Society Standardization System van het European Committee for Standardization. In nauwe samenwerking met de Stichting SURF en het UK Joint Information Systems Committee werkt de Open Universiteit aan een leerpadspecificatie, een assessmentspecificatie en een service-connectorspecificatie.

Kennis verspreiden en valoriseren

De Open Universiteit besteedt veel aandacht aan het verspreiden en valoriseren van kennis, onder andere door de organisatie van conferenties en workshops. In 2007 levert de instelling een bijdrage aan de organisatie van de TENCompetence Winter School 2007 en aan de conferentie ePortfolio 2007. Ook organiseert de universiteit in het voorjaar een tweedaagse, internationale workshop over het gebruik van taaltechnologieën in het onderwijs.

Vanzelfsprekend nemen medewerkers deel aan vele wetenschappelijke bijeenkomsten, altijd met bijdragen in de vorm van presentaties, keynotes en teksten voor proceedings. Daarnaast wordt gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften en boeken, rondom medewerkers open specificaties af, en leveren open source software op.

Ook in 2007 brengt de Open Universiteit elk kwartaal het tijdschrift OnderwijsInnovatie uit. Dit periodiek informeert lezers over innovaties in het Nederlandse en Vlaamse hoger onderwijs. Het bevat onder meer nieuws, interviews en achtergrondreportages.

Naast alle genoemde bijdragen aan de vernieuwing van het onderwijs adviseert de Open Universiteit op commerciële basis instellingen over onderwijsinnovatie, en verzorgt zij workshops, presentaties en vernieuwingstrajecten. In 2007 zijn dit onder meer Fontys Hogescholen, EVC-Centrum Fryslan, Hogeschool Zuyd, Pabo-Limburg, Pabo-Eindhoven, Arcus College, Citaverde College, Hobéon Groep, Christelijke Hogeschool Ede, Hogeschool InHolland, ROC Leeuwenborgh, Erasmus MC, Philips Research, Katholieke Hogeschool Kempen, de Hogeschool IPABO en de Stichting Expertisecentrum ETV.nl.

4

h o o f d s t u k v i e r

Onderzoek

De Open Universiteit Nederland heeft een beperkte taak als het gaat om onderzoek naar (afstands)onderwijs. Niettemin is het voor de instelling van groot belang voldoende en kwalitatief goed onderzoek te verrichten. In het Netherlands Laboratory for Lifelong Learning bundelt de Open Universiteit haar expertise in interdisciplinair onderzoek naar leven-lang-leren. Onderwijstechnologisch onderzoek vindt plaats in het Onderwijstechnologisch expertisecentrum en vakgebonden onderzoek binnen de faculteiten. Het Ruud de Moor Centrum heeft geen onderzoekstaak, maar doet wel praktijkgericht onderzoek in het kader van productontwikkeling.

Netherlands Laboratory for Lifelong Learning

De Open Universiteit bundelt haar expertise in interdisciplinair onderzoek naar leven-lang-leren in het Netherlands Laboratory for Lifelong Learning (NeLLL). Op deze wijze brengt de instelling zowel focus als massa in het leven-lang-leren-onderzoek aan. Doel van NeLLL is de door de Open Universiteit ontwikkelde kennis voor andere organisaties en voor de Nederlandse kennissamenleving beter toegankelijk te maken. Met NeLLL vestigt de Open Universiteit een voor Europa uniek 'center of excellence' op het gebied van leven-lang-leren in Nederland. NeLLL zoekt nadrukkelijk naar samenwerkingspartners.

Het onderzoeksprogramma van NeLLL draagt de titel Leven-lang-leren in de kennissamenleving. In de vier programmalijnen staan de volgende perspectieven van leven-lang-leren centraal: cognitief-onderwijskundig perspectief, leertechnologisch perspectief, leren in de professies, en sociaal-economische aspecten van leven-lang-leren. De eerste twee programmalijnen zijn operationeel en bouwen voort op bestaand onderzoek van het Onderwijstechnologisch expertisecentrum van de instelling. De andere twee programmalijnen starten in 2008.

In 2007 neemt de Open Universiteit de organisatorische inrichting van NeLLL ter hand. Per 1 september zijn een wetenschappelijk directeur, prof. dr. Jeroen van Merriënboer, een zakelijk directeur benoemd, drs. J. Bregman, evenals twee programmaleiders. De benoeming van een derde programmaleider is nagenoeg afgerond. Van Merriënboer, die onderwijsdirecteur van het Interuniversitair Centrum voor Onderwijskundig Onderzoek (ICO) is, wordt eind 2007 wetenschappelijk directeur van het ICO, de KNAW-erkende nationale onderzoeksschool.

De Open Universiteit financiert de onderzoekstaak van NeLLL uit de eerste geldstroom. Daarnaast voert NeLLL opdrachtonderzoek en projectstudies uit. In 2007 haalt het Onderwijstechnologisch expertisecentrum een onderzoeksopdracht binnen van Knowledge Development Center Mainport Schiphol, naar de toekomstige competenties van luchtverkeersleiders. Dit is het eerste project dat de instelling mede onder de vlag van NeLLL brengt, waarbij NeLLL ook voor cofinanciering zorgt. Ook twee door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) erkende aio-projecten zullen binnen programma's van NeLLL worden uitgevoerd. Het betreft een aio-project naar dwarsverbanden tussen onderwijskunde en cognitieve neurowetenschappen, en een studie naar de wijze waarop instructieve animaties het beste kunnen worden ontworpen en ingezet om tot betere leerresultaten te komen. Deze laatste studie is verworven in de Open Competitie Maatschappij en Gedragwetenschappen 2007 en zal volledig met NWO-gelden worden gefinancierd.

Het jaar 2008 zal enerzijds in het teken staan van de invlechting van het bestaande leven-lang-leren-onderzoek binnen NeLLL en anderzijds focussen op het opstarten van de programmalijnen Leren in de professies en Sociaal-economische aspecten van leven-lang-leren. Naast het Onderwijstechnologisch expertisecentrum nemen ook de faculteiten en het Ruud de Moor Centrum deel aan het onderzoeksprogramma, met name aan onderzoek naar leren in de professies.

Onderwijstechnologisch expertisecentrum

Promovendi en stafleden van het Onderwijstechnologisch expertisecentrum verrichten toepassingsgericht, onderwijstechnologisch onderzoek. Het onderzoeksprogramma Instructional Design for Open Tasks, Environments and Communities is gestart in 2004 en heeft een looptijd van vier jaar. Dit onderzoeksprogramma resulteert in open onderwijs voor leven-lang-leren. Er zijn drie zwaartepunten, te weten domeinspecifieke competentieontwikkeling, begeleiding en ondersteuning, en beoordeling van complex gedrag. De onderzoeken worden gefinancierd met middelen uit de eerste-, tweede- en derdegeldstroom.

In 2007 start één nieuw project dat zal leiden tot een promotie. Twee projecten worden afgerond en resulteren in een promotie. In de tweede geldstroom verwerven twee onderzoekers van het Onderwijstechnologisch expertisecentrum een prestigieuze persoonlijke NWO-subsidie (Venl en Rubicon). Tevens wordt een aio-project binnen de Open Competitie Maatschappij en Gedragwetenschappen 2007 van NWO gehonoreerd. Dit onderzoek start in 2008 en zal mede onder de vlag van NeLLL worden uitgevoerd. In de derde geldstroom start een project met financiering van SURF. Tevens haalt het centrum een opdracht binnen van het Knowledge Development Center Mainport Schiphol, dat twee aio's en een postdoc financiert. Dit project start in 2008 en zal eveneens worden ondergebracht in een programma van NeLLL.

De leiding van het onderzoeksprogramma komt op 1 september in handen van prof. dr. Fred Paas. Het onderzoeksprogramma is ondergebracht in nationale onderzoeksschool Interuniversitair Centrum voor Onderwijskundig Onderzoek. De output van het onderzoeksprogramma is al jaren redelijk stabiel. Ook in 2007 is de geplande output, 39 wetenschappelijke publicaties, behaald. Dit komt overeen met drie wetenschappelijke publicaties, erkend door de onderzoeksschool, per fulltime equivalent. Er is een verschuiving zichtbaar richting hoogwaardige wetenschappelijke tijdschriften. In 2007 wordt het onderzoeksprogramma gevisiteerd door de Quality Assurance Netherlands Universities.

Het Onderwijstechnologisch expertisecentrum participeert in het International Center for Learning and Enhanced Performance Studies van Florida State University, het Knowledge Media Research Center van de Universität Tübingen en in een wetenschappelijk netwerk van de Katholieke Universiteit Leuven. Dit netwerk wordt bekostigd door het Vlaamse Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.

Faculteiten

Het College van bestuur financiert voor alle faculteiten twee aio-plaatsen, één voor facultair onderzoek en één voor onderzoek binnen het onderzoeksprogramma van NeLLL. In 2007 vullen alle faculteiten in ieder geval de aio-plaats voor facultair onderzoek in.

In het licht van de visitatie en accreditatie stelt de faculteit Cultuurwetenschappen in 2007 een beleidsnota Onderzoek op. Het facultaire onderzoek is toegespitst op thema's die aansluiten bij de expertise van de staf, het onderwijs en het beleid van de Open Universiteit. Ook het personeelsbeleid en het scriptiebeleid in de masteropleiding zijn hierop afgestemd. In de komende tijd zal de faculteit de masteropleiding op een nieuwe leest schoeien, waarbij onderzoek van de staf en het facultair onderzoeksbeleid uitgangspunten vormen.

Onderzoek van de faculteit Informatica ligt op het snijvlak van informatica en onderwijs. De faculteit ontwikkelt zowel fundamentele als toegepaste informaticatechnieken, die meehelpen aan een oplossing van vragen uit het (afstands)onderwijs. In 2007 rondt de faculteit de uitwerking van haar onderzoeksprogramma af. De eerste promovendus start in november. Voor het lopende onderzoeksproject Software technology for e-learning werkt de faculteit samen met de Universiteit Utrecht. Dit project en het nieuwe project Individual ICT learning at the workplace is aangemeld voor opname in het onderzoeksprogramma van NeLLL. Een groot deel van het onderzoek vindt plaats binnen SURF-projecten. De resultaten worden rechtstreeks in de onderwijspraktijk toegepast.

De faculteit Managementwetenschappen concentreert facultair onderzoek rond de thema's management accounting, innovations in supply chains en verandermanagement en zoekt aansluiting met onderzoeksgroepen van andere universiteiten. Daarnaast brengt de faculteit een deel van haar onderzoek onder in NeLLL. Het onderzoeksbeleid van de faculteit is gericht op het stimuleren van onderzoek. In de afgelopen jaren is het aantal medewerkers dat wetenschappelijk onderzoek verricht gestegen.

In 2007 werkt de faculteit Natuurwetenschappen verder aan haar onderzoeksplan voor de jaren 2007–2010, getiteld Naar een duurzame samenleving: verkennen, leren, sturen. Dit plan betreft leren in de curricula van het hoger onderwijs en leren in de praktijk. Het accent ligt op innovatieve en effectieve vormen van virtueel samenwerkend leren, en werken in communities of learning en communities of practice. In het verslagjaar bundelt de faculteit de resultaten van haar innovatieve onderzoek in het boek Crossing boundaries. Innovative Learning for Sustainable Development in Higher Education.

Het onderzoeksbeleid van de faculteit Psychologie is er op gericht de verwevenheid van onderwijs en onderzoek te garanderen. Het wetenschappelijk personeel besteedt twintig procent van zijn tijd aan vakinhoudelijk onderzoek, met inbegrip van vakinhoudelijk onderzoek op het gebied van leven-lang-leren. Het aantal wetenschappelijke publicaties is groot, gelet op de beperkte omvang van de onderzoekformatie. De faculteit realiseert in 2007 twee nieuwe promotieplaatsen en krijgt externe subsidie voor een promotieplaats van het Koningin Wilhelmina Fonds voor Kankerbestrijding. Een groot deel van de medewerkers neemt deel aan onderzoeksscholen en andere samenwerkingsverbanden.

De faculteit Rechtswetenschappen start in 2007 met de uitvoering van haar onderzoeksprogramma Kennis en verantwoordelijkheid in het recht. Doel van het programma is senioronderzoek te stimuleren en promotieonderzoek goed van de grond laten komen. Met promoties en publicaties zal de faculteit nationaal en internationaal actief participeren in het juridisch-academische debat. De Onderzoekscommissie, bestaande uit drie hoogleraren en een universitair hoofddocent, speelt een sleutelrol in de zorg voor kwalitatief goed onderzoek. In de loop van het jaar gaan negen promotieprojecten van start, waaronder het eerste fulltime promotieproject en het eerste project dat voortvloeit uit de onderzoekssamenwerking met de Juridische Hogeschool Avans-Fontys. Vanaf 2008 worden de facultaire onderzoeken ondergebracht in een onderzoeksinstituut. De faculteit stimuleert participatie van medewerkers in onderzoeksscholen en andere samenwerkingsverbanden.

Het onderzoek van het onderwijsinstituut Onderwijswetenschappen is ondergebracht in het Onderwijstechnologisch expertisecentrum. Medewerkers van het onderwijsinstituut werken in 2007 mee aan projecten uit het developmentprogramma en het onderzoeksprogramma van het expertisecentrum.

Het onderzoek van het Ruud de Moor Centrum is gekoppeld aan ontwikkeling en evaluatie van producten en diensten. Daarbij streeft het centrum ernaar te voldoen aan de gangbare eisen voor wetenschappelijk onderzoek. Het praktijkgerichte en oplossingsgerichte onderzoek van het Ruud de Moor Centrum bestaat onder meer uit haalbaarheidsstudies en evaluatieonderzoek.

Onderzoekskenngetallen

	Inaugurale redes		Dissertaties		Wetenschappelijke publicaties	Vakpublicaties	Congresbijdragen/overig
	<i>intern</i>	<i>extern</i>	<i>intern</i>	<i>extern</i>			
faculteit Cultuurwetenschappen	–	–	–	1	9	33	138
faculteit Informatica	–	–	–	–	19	1	7
faculteit Managementwetenschappen	–	–	1	–	35	50	64
faculteit Natuurwetenschappen	–	–	–	–	44	7	29
faculteit Psychologie	1	–	1	1	64 ¹	22	45
faculteit Rechtswetenschappen	1	–	1	–	31	59	39
Onderwijs-technologisch expertisecentrum	3	–	2	–	107	45	163
Ruud de Moor Centrum	2	1	–	–	6	75	35
totaal	7	1	5	2	315	292	520

¹ Waarvan zes publicaties in druk.

5

h o o f d s t u k v i j f

Maatschappelijke dienstverlening

Als universiteit voor leven-lang-leren heeft de Open Universiteit een belangrijke maatschappelijke meerwaarde. De instelling draagt met tal van activiteiten bij aan de realisatie van wat op het terrein van leven-lang-leren in Nederland nodig is. Maar haar maatschappelijke verantwoordelijkheid zet de Open Universiteit ook in voor een bijdrage aan de oplossing van het lerarentekort en het lerarenbeleid in Nederland. En ook andere vraagstukken die de samenleving bezighouden gaat de Open Universiteit niet uit de weg. Zo heeft zij in al haar activiteiten oog voor duurzaamheid.

Leven-lang-leren

De Open Universiteit is voortdurend op zoek naar nieuwe mogelijkheden om een leven-lang-leren in Nederland te stimuleren, waar mogelijk samen met anderen. In het voorjaar van 2007 lanceert de Open Universiteit het concept van de Netwerk Open Hogeschool. Dit netwerk beoogt de voorzieningen die er zijn voor leven-lang-leren aanzienlijk uit te breiden met een tweede leerweg in en door het hoger beroepsonderwijs, waarbij leren kan worden gecombineerd met een baan of gezin. De Netwerk Open Hogeschool heeft een sterk innovatief karakter, vooral door de open netwerk samenwerkingsvorm. De opleidingen zullen regionaal aangeboden worden door hogescholen, en er zal een nationale infrastructuur worden gerealiseerd voor ontwikkeling en beheer van open leerbronnen, ontwikkeling en onderhoud van elektronische leeromgevingen, logistiek en marketing. Hoewel de instroom in de Netwerk Open Hogeschool open zal zijn voor iedereen, bestaat de doelgroep vooral uit studenten met een mbo-diploma of een onvoltooide hbo-opleiding. Het instroomniveau is flexibel en zal worden bepaald door erkenning van verworven competenties. De leermaterialen zijn op internet vrij beschikbaar en toegankelijk voor iedereen, niet alleen voor aanbieders en afnemers van het onderwijs, maar ook voor andere organisaties en belangstellenden. De Netwerk Open Hogeschool combineert online learning (e-learning, onlinebegeleiding en toetsing, virtual classrooms en seminars, learning communities) met onsite learning (bijeenkomsten met groepstraining en groepsbegeleiding, persoonlijke begeleiding, seminars, excursies, praktijkstages). Om draagvlak te creëren bespreekt de Open Universiteit het concept met een breed scala van organisaties en deskundigen. De reacties zijn positief, zowel in Nederland als in Vlaanderen.

Het College van bestuur benoemt in juni 2007 prof. dr. Frans Leijnse tot hoogleraar Onderwijs en arbeidsmarkt, met bijzondere aandacht voor leven-lang-leren. Leijnse krijgt opdracht een vernieuwende bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van concepten die het onderwijs en de arbeidsmarkt dichter bij elkaar brengen, waaronder het concept van de Netwerk Open Hogeschool.

In samenwerking met de Juridische Hogeschool Avans-Fontys start de Open Universiteit in 2007 met de ontwikkeling van afstandsonderwijs op hbo-niveau. De opleiding HBO Rechten is een competentiegerichte praktijkopleiding voor juridische professionals, die zij naast hun baan kunnen volgen. Het verslagjaar staat vooral in het teken van curriculumontwikkeling en de accreditatieaanvraag. In september starten een aantal proefstudenten met de opleiding. De opleiding HBO Rechten gaat in 2008 van start onder de naam Open Juridische Hogeschool.

De samenwerking met Teleac/NOT, Kennisnet Ict op School en SURFfoundation in het Nationaal Initiatief Lang Leve Leren! zet de Open Universiteit voort. De partners willen het belang laten inzien van continu leren, hen demonstreren dat leren voldoende geeft en tonen dat het bijdraagt aan een betere toekomst. Daartoe wordt gewerkt aan een open en flexibele, nationale leerinfrastructuur voor tweedewegonderwijs. In 2007 werken de partners aan een Argumentenkaart voor leven-lang-leren. Deze kaart geeft een overzicht van wat er zoal gedaan moet worden om meer volwassen Nederlanders aan te zetten tot leren. Daarvoor is het nodig dat leren leuker wordt gemaakt, dat het voor mensen en bedrijven lonend is om te blijven leren, dat leren gecombineerd kan worden met werk en zorgtaken, en dat scholen, ROC's, hogescholen en universiteiten ook de goede vormen van leven-lang-leren aanbieden. Al deze zaken moeten bevorderd en verder ontwikkeld worden. Daarvoor is een nationaal actieprogramma nodig. In de Argumentenkaart wordt een eerste schets gegeven van dat programma.

Begin 2007 neemt de Open Universiteit het initiatief om te komen tot een samenwerking tussen het Nationaal Initiatief Leve Lang Leren! en de Raad voor Werk en Inkomen. De partners spreken af samen toe te werken naar een nieuw, effectief Nationaal Actieplan voor Leven Lang Leren. De Open Universiteit speelt een belangrijke rol in de totstandkoming daarvan. In de gesprekken met de stakeholders rond het Nationaal Actieplan – onderwijs, sociale partners en gemeenten – blijkt bovendien dat de ideeën van de instelling voor een nationale, open en flexibele tweede leerweg voor leven-lang-leren en de open netwerkbenadering in de vorm van een Netwerk Open Hogeschool, belangrijke onderdelen dienen te zijn van het nationale actieprogramma. Het Nationaal Actieplan Leven Lang Leren is begin 2008 gepresenteerd.

Als eerste universiteit in Nederland start de Open Universiteit in 2006 met het gratis aanbieden van cursussen op internet. Het experimentele project Open Educational Resources (OpenER) komt in 2007 volledig tot bloei. In de loop van het jaar verschijnen achttien cursussen gratis op de website van de Open Universiteit. Het totale aanbod is nu ruim twintig. Alle faculteiten leveren een bijdrage en bieden ten minste twee cursussen aan. Vanaf juni kunnen mensen voor vijf cursussen een officiële toets afleggen.

Intentie van het gratis aanbieden van cursussen op internet is dat meer mensen hoger onderwijs gaan volgen bij gesubsidieerde of commerciële instellingen. Hiermee wil de Open Universiteit bijdragen aan realisatie van de Lissabon-agenda. In een onderzoek naar het project in maart geeft driekwart van de respondenten aan dat het gratis studieaanbod inderdaad invloed heeft op hun studieplannen. Eind 2007 telt de site ruim een half miljoen bezoekers, waarvan ruim tien procent terugkerende bezoekers.

Voor het experiment ontvangt de Open Universiteit subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en financiële steun van de William and Flora Hewlett Foundation. Het project heeft een looptijd tot juli 2008. De Open Universiteit onderzoekt in welke vorm zij het project kan voortzetten.

Ook met de erkenning van eerder en elders verworven competenties loopt de instelling voorop. Erkennen van verworven competenties past vanzelfsprekend bij de Open Universiteit als universiteit voor leven-lang-leren. Vanaf 1 september 2007 kunnen studenten vrijstelling en toelating krijgen op basis van bijvoorbeeld werkervaring, voor alle bacheloropleidingen en de masteropleiding Actief Leren. Andere masteropleidingen volgen later. De Open Universiteit is de eerste universiteit in Nederland die verworven competenties erkent. Maar ook voor en samen met andere onderwijsinstellingen en bedrijven werkt de instelling aan activiteiten rondom elders verworven competenties. Samen met Fontys Hogescholen

werkt de Open Universiteit aan de totstandkoming van een expertisecentrum voor assessment en eerder verworven competenties. Deze samenwerking resulteert in 2007 in de start van EVC-box, een project waarin een digitaal instrument voor het ordenen en screenen van bewijs van werk- en leerervaring zal worden ontwikkeld. In maart start het Zeeuwse EVC-centrum, een initiatief van de Hogeschool Zeeland, het ROC Westerschelde en Zeeland, het Agrarisch Opleidingscentrum Edudelta en de Open Universiteit. In de regio Zuid-Limburg werkt de Open Universiteit eveneens aan de versteviging van samenwerking op dit gebied. Verder evalueert de Open Universiteit EVC-procedures bij verschillende hogescholen, waaronder de Hogeschool Zuyd, de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden en de Christelijke Hogeschool Nederland.

Met Teleac/NOT werkt de Open Universiteit in 2007 aan een zesdelige tv-serie over de modernisering van Nederland. Het programma heet 'Herinnert u zich deze nog?' en is in het najaar te zien op Nederland 2. Het tv-programma Hoofdstad Weesp, dat de Open Universiteit en Teleac/NOT in 2006 samen hebben gemaakt, is genomineerd voor de NWO Eurekaprijs 2007.

De Open Universiteit zet haar expertise niet alleen in binnen het hoger onderwijs. Ook andere onderwijssectoren profiteren van haar kennis op het gebied van onderwijsontwikkeling, e-learning, professionalisering van docenten en EVC-assessment. Samenwerking in de regio heeft daarbij speciale aandacht. In april ondertekent de instelling met andere onderwijsinstellingen, zorginstellingen en gemeenten de Raamovereenkomst Zorg, Onderwijs en Arbeidsmarkt Parkstad Limburg. Doel is samen verantwoordelijkheid te nemen voor een gezonde ontwikkeling van de zorgsector in de regio op het vlak van arbeidsmarkt en opleiding. De Open Universiteit speelt met name een rol bij de vormgeving van een virtuele zorgacademie. Daarbij zet de instelling haar ervaring met communities, kennisplatforms, blended learning en EVC-assessments in.

Onder de vlag 'Versnellingsagenda Limburg' start de Open Universiteit in 2007 samen met de Hogeschool Zuyd, de Universiteit Maastricht Business School, Technocentrum Zuid-Limburg en De Unie met een Masterclass Innovatie. Doel van de Versnellingsagenda is duurzame economische groei en duurzame ontwikkeling van de werkgelegenheid in Zuid-Limburg. De partners geven hieraan een belangrijke impuls door een masterclass te ontwikkelen waarin het innovatieve vermogen van organisaties en competenties die nodig zijn voor het verbeteren van bedrijfsprestaties centraal staat. De masterclass gaat in 2008 voor het eerst van start.

De Open Universiteit, het Arcus College, het Sintermeertencollege en het Herlecollege werken sinds twee jaar samen aan een betere leer- en loopbaanbegeleiding van jongeren in Parkstad Limburg. In november 2007 ronden de partners het project Celebes af. Door de samenwerking tussen vmbo- en mbo-scholen worden jongeren nu beter geholpen bij het kiezen van een passende beroepsopleiding en het bereiken van een zo hoog mogelijke startkwalificatie voor de arbeidsmarkt. De Open Universiteit heeft vooral een rol bij de professionalisering van docenten, waarvoor trainingen en assessments zijn ontwikkeld.

Eind november sluit ook het Leerwerkbedrijf ICT van de Open Universiteit, het Arcus College, het Sintermeertencollege en de Hogeschool Zuyd, waarin hoger opgeleide vluchtelingen kennis en ervaring opdoen, af. De deelnemers hebben de uitlevering van de computers ondersteund en ter voorbereiding een opleiding van de Open Universiteit gekregen.

In samenwerking met de Stichting Voortgezet Onderwijs Parkstad Limburg voert de instelling de pilot Academic Experience uit. In deze pilot kunnen leerlingen uit 5 vwo ervaren wat academisch onderwijs inhoudt. In het najaar van 2006 starten 47 leerlingen van het Bernadinuscollege, het Sintermeertencollege, het Eijkhagencollege en College Rolduc met een cursus uit het bacheloraanbod. In het voorjaar van 2007 doen zij tentamen, 21 leerlingen slagen. Tijdens een feestelijke afsluiting ontvangen zij hun cursuscertificaat. De Open Universiteit zet de Academic Experience in 2008 voort, ook met andere scholen en in andere regio's in Nederland.

De Open Universiteit en NOC*NSF sluiten eind 2006 een convenant, waardoor topsporters gratis kunnen studeren bij de Open Universiteit. Momenteel studeren veertig studenten onder het NOC*NSF convenant. In het verslagjaar is de procedure voor toelating, inschrijving en toewijzing van een studiecoach voltooid. De instelling start bovendien met de ontwikkeling van een studentenvolgsysteem voor topsporters. In mei is de Open Universiteit aanwezig op het NOC*NSF congres Talent Centraal. Dat leidt onder andere tot de toetreding van de instelling tot de koepel Topsport en Onderwijs in Groningen. De uitnodiging om samen met Innosport te werken aan de ontwikkeling van een talentvolgsysteem is nog in overweging.

Maar op minder voor de hand liggende terreinen zoekt de Open Universiteit voortdurend naar mogelijkheden om een leven-lang-leren te stimuleren. In 2007 ondersteunt de instelling de tv-quiz 'Ben je slimmer dan een kind?' van Net 5. In dit programma moet een volwassene vragen beantwoorden uit toetsen van de lagere school. Het programma laat zien hoe noodzakelijk het is om kennis te onderhouden en een levenlang te blijven leren. Door 'Ben je slimmer dan een kind?' te ondersteunen brengt de Open Universiteit opnieuw het belang van een leven-lang-leren voor het voetlicht. De uitzendingen starten in september.

Om dezelfde reden ontwikkelt de instelling ook een online kennisquiz, waarmee een studiebeurs ter waarde van tienduizend euro gewonnen kan worden. De quiz gaat in september van start. Deelnemers moeten vragen uit inleidende cursussen van de Open Universiteit beantwoorden. Tien deelnemers zijn geselecteerd en uitgenodigd hun studiemotivatie te beschrijven. Deze motivaties zijn door een jury beoordeeld op originaliteit en argumenten. Winnaar van de studiebeurs is Petra Biemans uit Heythuysen. Zij start begin 2008 met de bacheloropleiding Managementwetenschappen.

Leraren

Een maatschappelijke bijdrage aan de bestrijding van het lerarentekort levert de Open Universiteit met het Ruud de Moor Centrum voor professionalisering van leraren. Dit centrum blijft in de komende jaren producten en diensten ontwikkelen voor flexibilisering van opleiding en nascholing, competentiegericht onderwijs en leren op de werkplek, en zijn kennis ruim ter beschikking stellen aan het onderwijs (zie hoofdstuk 6).

Het verschijnen van het rapport van de Commissie Leraren in september en het Actieplan LeerKracht voor Nederland van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in november is voor de instelling aanleiding te bezien hoe zij vanuit haar missie en expertise een bijdrage kan leveren aan de realisering van het lerarenbeleid. De in de notities beschreven landelijke beleidsontwikkelingen ten aanzien van leraren en het leraarsberoep bieden kansen voor de Open Universiteit, gegeven de nadruk op levenslang-leren, leren op de werkplek en de vakinhoudelijke en onderwijskundige expertise van de instelling. Een Taskforce Lerarendossier start eind 2007 met een eerste analyse naar de mogelijke bijdrage van de Open Universiteit.

Duurzaamheid

De Open Universiteit heeft ook aspiraties op het gebied van duurzame ontwikkeling. Dit krijgt onder meer vorm doordat de instelling, samen met de Hogeschool Zuyd, partner is van het Regional Centre of Expertise on Sustainable Development, het RCE Rhine-Meuse. Het centrum valoriseert kennis over duurzame ontwikkeling en is een netwerkorganisatie met partners in Nederland, Duitsland en België. Eind 2007 gaat het expertisecentrum samenwerken met KidsLive!, een netwerk van scholen, organisaties in jeugdzorg en welzijn, bedrijven en universiteiten die samenwerken om de ontwikkeling van lerenden en de jeugd in het bijzonder te bevorderen. In 2007 sluit het RCE een EFRO-subsidieperiode met goed gevolg af. In de komende jaren vervult het RCE vooral een coördinerende rol bij nieuwe projecten in de Euregio. Het RCE Rhine-Meuse is deel van een wereldwijd netwerk van RCE's. De coördinatie van dit netwerk ligt bij het hoofdkantoor van United Nations University in Tokyo. Prof. dr. Rietje van Dam is als hoogleraar natuurwetenschappen bij de Open Universiteit en als UNU-hoogleraar met als aandachtsgebied RCE's de verbindende schakel tussen het wereldwijde netwerk en het regionale RCE. Ook binnen de instelling krijgt duurzaamheid meer aandacht. In 2007 brengt de Open Universiteit de mogelijkheden in kaart gebracht om te komen tot een 'groene universiteit', waarbij duurzaam inkopen, duurzaam vervoeren, duurzaamheid in opleidingen en duurzame gebouwen centraal staan.

Bestrijding lerarentekort

De derde wettelijke taak van de Open Universiteit Nederland is bijdragen aan de bestrijding van het lerarentekort. De taak omvat drie elementen. Ten eerste het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van afstandsonderwijs, vooral voor zij-instromers in het beroep van leraar. Ten tweede aan de bijscholing in didactische bekwaamheden van zittende leraren. Ten slotte moet de Open Universiteit zich voor lerarenopleidingen ontwikkelen tot partner in onderwijsvernieuwing.

Ruud de Moor Centrum

De uitvoering van deze activiteiten heeft de Open Universiteit ondergebracht bij het Ruud de Moor Centrum voor professionalisering van onderwijsgeevenden. Sinds 2003 ontwikkelt dit centrum een uitgebreid pakket van producten en diensten voor flexibilisering van opleiding en nascholing door afstandsonderwijs, competentiegericht onderwijs en leren op de werkplek. Daarnaast voert het centrum praktijkgericht onderzoek uit.

In opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft Twynstra Gudde in 2005 een audit uitgevoerd. Dit bureau concludeert dat het Ruud de Moor Centrum zijn taken effectief en efficiënt verricht en het plan van aanpak slagvaardig heeft uitgevoerd. Een belangrijk advies van Twynstra Gudde is, dat het centrum meer pro-actief en vraaggestuurd moeten werken. Verder is Twynstra Gudde van mening dat het Ruud de Moor Centrum vooral een kennis-en expertisecentrum moet worden voor (online) werkplekleren. Begin 2007 besluit het ministerie mede op grond van de audit in de periode 2007-2010 opnieuw financieel bij te dragen aan het Ruud de Moor Centrum.

Voor het Ruud de Moor Centrum staat 2007 in het teken van voorbereiding op de periode 2007-2010. In mei zet het centrum tijdens een strategiedag de missie, visie en koers voor de komende jaren uiteen. De resultaten van deze dag vormen de basis voor een plan van aanpak waarin vanzelfsprekend ook de adviezen van Twynstra Gudde en aanwijzingen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zijn opgenomen.

Om de omslag naar een meer vraaggestuurde organisatie te kunnen maken zijn een aantal wijzigingen nodig in de organisatie van het Ruud de Moor Centrum. In het voorjaar presenteert het Ruud de Moor Centrum daartoe een pakket maatregelen. Het centrum benoemt drie programmamanagers, voor de programma's Assessment, Samenwerking, ondersteuning en begeleiding en voor Leerdomeinen. Om de inhoudelijke, onderwijskundige kennis te versterken zoekt het centrum een senior

hoogleraar. Het nieuwe management zal meer dan nu het geval is gericht zijn op het onderhouden van contacten met het onderwijsveld en het verwerven van nieuwe opdrachten.

Verder stelt het Ruud de Moor Centrum een Programmaraad samen. Deze raad bestaat uit zeven onafhankelijke deskundigen, namelijk drs. T. Maas (lid Eerste Kamer), drs. Y. Moerman-Van Heel (Koning Willem I College), drs. C. Thoolen (Thorbecke Voortgezet Onderwijs), drs. L. Hermans (MKB Nederland), R.G. Hoffman (Scholengemeenschap Lelystad), drs. Frans Slangen (Katholieke Radio Omroep) en M. van der Klooster (Christelijke Basisschool Palmenhof, vanaf medio 2008). De Programmaraad heeft een rol bij de beoordeling van (vraaggestuurde) projecten. Het Ruud de Moor Centrum neemt het technisch voorzitterschap op zich en levert de ambtelijk secretaris.

In de komende jaren richt het Ruud de Moor Centrum zich op het in stand houden en ontwikkelen van expertise op het terrein van online werkplekleren. Reeds ontwikkelde producten, diensten en tools zal het centrum implementeren, exploiteren en beheren. Leraren, scholen en lerarenopleidingen krijgen op verzoek ondersteuning bij professionalisering. Om deze ambities te verwezenlijken blijft het Ruud de Moor Centrum intensief samenwerken met organisaties die zich eveneens richten op de professionalisering van onderwijsgeevenden. Door in deze samenwerking een regierol te vervullen wil het centrum eraan bijdragen dat deze organisaties hun activiteiten onderling afstemmen en kennis samen delen en creëren.

Projecten

Om inhoudelijk invulling te geven aan de ambities voor de periode 2007-2010 gaat het Ruud de Moor Centrum werken aan projecten binnen vier thema's: Assessment en coaching, Netwerkleren, Kennisinfrastructuur en Kwaliteit van professionalisering. Projecten binnen het thema Assessment en coaching zijn gericht op effectieve professionaliseringstrajecten op basis van (zelf) assessment. Ook de wijze waarop scholen leraren effectief kunnen ondersteunen in hun professionalisering en professionalisering in een doorlopende lijn zijn onderdeel van dit thema. Het Ruud de Moor Centrum zal instrumenten voor zelfassessment en coaching op de werkplek ontwikkelen. Kennis en expertise worden onderdeel van de kennisbank (online) werkplekleren. Projecten binnen het thema Netwerkleren focussen op het bevorderen, versterken en aan elkaar koppelen van netwerken. Kennis en expertise die het Ruud de Moor Centrum door onderzoek vergaart, worden onderdeel van de kennisbank (online) werkplekleren.

De instrumenten voor ondersteuning van de netwerken en het netwerkleren worden onderdeel van de werkbank (online) werkplekleren.

Projecten binnen het thema Kwaliteit van professionalisering zijn erop gericht de kwaliteit van leren op de werkplek te waarborgen. Ook certificering en waardering van professionalisering, bijvoorbeeld deelname aan onderzoek, ontwikkelprojecten, communities of practice en leernetwerken, behoren tot dit thema.

Onderzoek

Het Ruud de Moor Centrum heeft geen onderzoeksopdracht. Het centrum zoekt aansluiting bij onderzoek dat binnen en buiten de Open Universiteit plaatsvindt. In de komende jaren zal het centrum zich concentreren op onderzoek naar online werkplekleren en zich ontwikkelen tot kennis- en expertisecentrum op dit gebied.

Verder zal het Ruud de Moor Centrum praktijkgericht onderzoek doen naar de behoeften van leraren en naar het gebruik van haar producten en diensten. De opgebouwde kennis en expertise ontsluit het centrum voor leraren, organisaties en instellingen door middel van kennisbanken, expertisebanken met good practices en werkbanken met producten en instrumenten.

7

h o o f d s t u k z e v e n

Internationalisering

Sinds een aantal jaren concentreert de Open Universiteit Nederland zich op Europese samenwerking. In 2007 zet de universiteit dit beleid voort. De instelling is actief in het bestuur, projecten en taskforces van de European Association of Distance Teaching Universities (EADTU). In 2007 neemt de Open Universiteit het voorzitterschap van de taskforce Duurzame Ontwikkeling op zich. Met de Moscow State University of Economics, Statistics and Informatics, een nieuw lid van EADTU, maakt de instelling afspraken over samenwerking. Verder gaat de Open Universiteit met de Europese Commissie in gesprek over het thema virtuele mobiliteit. Een van de doelstellingen is de realisatie van een virtueel Erasmusprogramma.

Steeds duidelijker treedt de Open Universiteit in Europa dus naar voren op het gebied van virtueel leven-langeren en leergemeenschappen. Daarom is haar expertise ook buiten de Europese grenzen gevraagd. In juni 2007 is de universiteit gastvrouw voor de Standing Conference of Presidents, een internationaal congres dat zij organiseert in samenwerking met de International Council for Open and Distance Education (ICDE). Aan het congres nemen topmanagers deel van open universiteiten wereldwijd. Ook de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, prof. dr. Ronald Plasterk, is aanwezig. Contacten tijdens het congres leiden tot uitnodigingen voor lezingen op het gebied van Open Educational Resources, onder andere in Shanghai. In 2009 organiseert de Open Universiteit ook de World Conference van de ICDE. De voorbereidingen daarvoor starten in 2007. Voor beide congressen krijgt de instelling steun van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De internationale belangstelling voor samenwerking met de Open Universiteit is verder toegenomen. Een aantal Afrikaanse instellingen voor hoger afstandsonderwijs zoeken toenadering voor structurele samenwerking. Eind 2007 ontstaan samenwerkingsrelaties met de Uganda Martyrs University en het Instituut voor Christelijk Hoger Onderwijs in Zuid-Afrika.

In 2007 krijgt de vernieuwde aandacht van de Open Universiteit voor de Zuid-Afrikaanse onderwijsmarkt verder vorm. De universiteit start een samenwerking met het Instituut voor Christelijk Hoger Onderwijs. Samen met de faculteit Onderwijskunde van de Hogeschool Zuyd zal de instelling in eerste instantie twee opleidingen voor de Zuid-Afrikaanse markt ontwikkelen: een bachelor Managementwetenschappen en een bachelor in het kader van de lerarenopleiding.

Personeel

Organisatie

In 2007 groeit het personeelsbestand van de Open Universiteit Nederland tot 751 personen (607 fte). Als gevolg van de intensivering van onderzoek bij de universiteit stijgt met name het aantal promovendi sterk.

Op 1 oktober is het Financieel administratief servicecenter (FAS) gestart. Binnen deze nieuwe eenheid werken medewerkers van de voormalige afdeling Financiële ondersteuning en een deel van de medewerkers van de afdeling Personele ondersteuning (personeels- en salarisadministratie). FAS komt onder andere voort uit de behoefte aan één loket voor administratieve diensten en één coördinatiepunt voor het verstrekken van stuur- en managementinformatie.

Per 1 juli is het Facilitair bedrijf verder gegaan als zelfstandig organisatieonderdeel. Daarmee komt een einde aan de organisatorische aanpassingen die onderdeel uitmaken van Expeditie 21, een veelomvattende veranderingsoperatie die de Open Universiteit in 2004 is gestart.

Eveneens in juli start een samenwerkingsverband met de bibliotheek van de Universiteit Maastricht. De fysieke collectie van de Open Universiteit gaat naar de universiteitsbibliotheek in Maastricht. De bibliotheekwerkzaamheden binnen de Open Universiteit komen hierdoor grotendeels te vervallen. De betrokken medewerkers zijn geplaatst binnen het Facilitair bedrijf.

In 2007 treft de Open Universiteit voorbereidingen voor de invoering van resultaat- en ontwikkelingsgesprekken (RenO-gesprekken). Daarmee start de instelling op 1 januari 2008. RenO-gesprekken komen in de plaats van functioneringsgesprekken en moeten de behoeften van de organisatie en van de medewerkers beter op elkaar afstemmen. Aan de opzet van RenO-gesprekken leveren zowel medewerkers als managers een bijdrage. Zo zijn onder andere competentieprofielen opgesteld voor OBP-functies. Deze competentieprofielen vormen de basis voor de afspraken die tijdens RenO-gesprekken tussen managers en medewerkers gemaakt worden. In het najaar vinden trainingen plaats in het voeren van RenO-gesprekken. Deze opleidingen zijn deels gefinancierd uit het Europees Sociaal Fonds.

De 21 medewerkers die in 2006 bij het Arcus College zijn gestart met de samenstelling van een portfolio voor de erkenning van verworven competenties, ronden dit traject in het voorjaar van 2007 af. Het betreft medewerkers met een secretariële, administratieve of logistieke functie, die geen of een verouderd diploma hebben. Het Arcus College koppelt de portfolio's aan de eindtermen van de betreffende middelbare beroepsopleidingen. De medewerkers krijgen advies over een opleiding die leidt tot een mbo-diploma op niveau 3 of 4. Acht medewerkers starten in september 2007 met een opleiding.

Arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden

In 2007 komen de VSNU en de werknemersorganisaties tot overeenstemming over een nieuwe CAO. In de CAO zijn onder meer afspraken gemaakt over salarisverhogingen, loopbaanontwikkeling van het wetenschappelijk personeel en het verrichten van een studie naar een nieuw levensfasebewust personeelsbeleid.

Medewerkers krijgen in 2007 de gelegenheid deel te nemen aan een training Omgaan met werkdruk en Stress- en timemanagement. Ruim vijftig medewerkers maken gebruik van het aanbod. De kosten worden mede gefinancierd met Decentrale Arbeidsvoorwaardengelden.

De Arbobeidscommissie heeft in haar gezondheidsbeleid de aanbeveling gedaan om managers een training Verzuimpreventie aan te bieden. Deze aanbeveling is door het College van bestuur overgenomen. In de training ligt de nadruk op het bespreekbaar maken van verzuim en op preventie. Ruim twintig managers nemen deel. Deze opleiding is gefinancierd uit het Europees Sociaal Fonds.

Met het aanbieden van diverse opleidingen voor medewerkers zet de instelling in 2007 het project Lang leve leren bij de Open Universiteit Nederland (2005-2007) voort. Naast de genoemde opleidingen volgen medewerkers beroepsgerichte of functiegerichte opleidingen, ict-opleidingen en trainingen in het kader van persoonlijke ontwikkeling. Voortdurende aandacht voor de kennis, vaardigheden en ervaringen van de medewerkers acht de Open Universiteit van essentieel belang. Voor een groot aantal opleidingen en trainingen ontvangt de instelling subsidie uit het Europees Sociaal Fonds in het kader van de maatregel Scholing van Werkenden.

Een deel van de Decentrale Arbeidsvoorwaardengelden wordt in 2007 aangewend voor een tegemoetkoming voor het gebruik van internet thuis.

Doelgroepenbeleid

Om een gezonde leefstijl te stimuleren staat de nieuwjaarsbijeenkomst van de Open Universiteit begin 2007 in het teken van bewegen. Ruim honderd medewerkers wandelen samen door het Limburgse land van Meerssen naar Valkenburg. De nieuwjaarsbijeenkomst is deels gefinancierd met Decentrale Arbeidsvoorwaardengelden.

Van 24 tot en met 27 september 2007 organiseert de Open Universiteit een Vitaliteitsweek. Doel is medewerkers bewust te maken hoe ze op een leuke manier gezond kunnen leven, ter bevordering van een gezonde levenswijze en ter voorkoming van ziekteverzuim of arbeidsongeschiktheid. Medewerkers kunnen deelnemen aan tal van workshops en lezingen op het gebied van sport, voeding, stoppen met roken, geheugen en omgaan met stress. Met de Vitaliteitsweek sluit de Open Universiteit aan bij een initiatief van diverse organisaties in Parkstad Limburg.

Voorts sluit de Open Universiteit een jaarcontract af voor bedrijfsfitness. Vanaf 1 januari 2008 kunnen medewerkers tegen een gereduceerd tarief fitnessen bij een landelijke keten van fitnesscentra.

9

h o o f d s t u k n e g e n

Materiële voorzieningen

Huisvesting

In 2007 start de Open Universiteit Nederland met het project Greening the campus en daarmee met de ontwikkeling van plannen om op duurzame wijze de noodzakelijke renovatie aan gebouwen op de campus in Heerlen uit te voeren. Het binnenklimaat en duurzaam onderhoud vormen daarbij belangrijke thema's. Maar ook duurzaam inkopen, meer aandacht voor duurzaamheid in cursussen en een duurzaam vervoerbeleid zijn onderdeel van Greening the campus.

Met de verhuur van een deel van een gebouw aan derden is de herhuisvestingsoperatie in 2007 afgerond.

Informatie- en communicatietechnologie

In 2007 krijgen alle medewerkers nieuwe computers. In totaal zijn op de campus in Heerlen en in de Nederlandse studiecentra en provinciale steunpunten circa duizend systemen vervangen of opnieuw ingericht. Alle computers zijn uitgerust met Windows XP. De studentwerkplekken zijn beter toegerust op gebruik door zowel eigen studenten als studenten van andere organisaties die van onze faciliteiten gebruikmaken. Deelnemers aan het Leerwerkbedrijf ICT van het Arcus College ondersteunen bij de uitlevering van de computers. In 2008 krijgen ook de Vlaamse studiecentra nieuwe apparatuur.

In 2007 start een proef met het gebruik van 'tablet-pc's'. Doordat input gegeven kan worden met een stylus (speciale pen) en eigen handschrift in tekst omgezet kan worden, zijn deze kleine laptops (of grote PDA's) geschikt voor mensen die niet met een traditionele computer kunnen of willen werken.

Een aantal informatiesystemen is in 2007 tot webapplicaties geconverteerd en overgezet op een nieuwe serverinfrastructuur, gebaseerd op Linux. Dit resulteert in een structurele kostenbesparing en voordelen op het gebied van beheersbaarheid. Om vrijstellingsbeschikkingen en toelatingsbeschikkingen sneller te kunnen afhandelen zijn de betreffende systemen aangepast. Dit zorgt voor een nog betere dienstverlening aan studenten. Bovendien is vanaf 2008 digitale aanmelding voor tentamens mogelijk.

De Open Universiteit start in 2007 met de voorbereidingen voor Identity Management. Door identiteitsgegevens slechts op één plaats te beheren is een eenvoudige en veilige toegangsregulering mogelijk. Bovendien is gezamenlijk identiteitsbeheer mogelijk, waardoor dienstverlening over organisatiegrenzen heen mogelijk is. De Open Universiteit conformeert zich hiermee aan de Bologna-verklaring die stelt dat 'men de studentenmobiliteit moet stimuleren door obstakels voor deze mobiliteit weg te werken'. De instelling onderzoekt daarom ook de haalbaarheid en wenselijkheid van een eigen e-mailvoorziening voor studenten. Deze faciliteit zal in 2008 worden gerealiseerd.

Informatiebeveiliging krijgt continu aandacht. De Open Universiteit controleert het netwerkverkeer voortdurend op de aanwezigheid van virussen en andere malware en neemt indien nodig aanvullende maatregelen om schade te voorkomen. Medio 2007 implementeert de instelling een nieuwe centrale firewall die beter beschermt tegen gevaren van buitenaf. Daarnaast is de continuïteit van de internetverbinding verbeterd: naast de bestaande separate koppelingen in Heerlen is een onafhankelijke derde koppeling gerealiseerd bij SURFnet in Amsterdam. Samen met hoogwaardige glasvezelverbindingen naar en van de Nederlandse studiecentra en steunpunten is zo in alle vestigingen een stabiele netwerkinfrastructuur gegarandeerd.

In navolging op eerdere contacten verkent de Open Universiteit in 2007 mogelijke samenwerking met de Hogeschool Zuyd, het Arcus College en de Stichting Voortgezet Onderwijs Parkstad Limburg. In beginsel is er met name belangstelling voor samenwerking op de terreinen facilitaire diensten en ict-diensten. Ten slotte nemen medewerkers van de instelling deel aan een gebruikersonderzoek van SURFnet.

10

h o o f d s t u k t i e n

Raad van toezicht

De Raad van toezicht komt in 2007 vier keer bijeen.

Bij de vergaderingen van de Raad komt permanent het onderwerp voortgang en uitwerking van het strategisch plan 2006-2009 aan de orde.

Het College van bestuur informeert de Raad onder meer over de ontwikkelingen met betrekking tot de Netwerk Open Hogeschool, Open Educational Resources, het nieuwe bekostigingsmodel, de samenwerking met de Stichting Juridische Hogeschool Avans-Fontys rond de nieuwe opleiding HBO Rechten en de samenwerking met de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden.

In de voorjaarsvergadering worden de jaarrekening 2006 en het jaarverslag 2006 door de Raad goedgekeurd. In het najaar staat de begroting 2008 op de agenda die eveneens wordt goedgekeurd.

Het achterblijven van de beoogde inkomstengroei in 2007 is voor de Raad van toezicht een punt dat zorgt en dat nadrukkelijk in het overleg met het College van bestuur aan de orde komt. De Raad van toezicht steunt het College bij het vervolgen van de ingeslagen groeistrategie en vraagt het College de 'sense of urgency' van de te realiseren groei helder naar de organisatie te communiceren.

In 2007 is de opvolging van drs. F.C.H. Slangen (voorzitter) en drs. W.G.J.M. Blind RA aan de orde in verband met het aflopen van hun benoemingstermijnen. Opvolger van de heer Blind wordt de heer J.G. de Wit († 29 mei 2008). Hij wordt per 1 september 2007 door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap benoemd voor een periode van vier jaar. In november neemt drs. F.C.H. Slangen afscheid van de Raad van toezicht. In afwachting van de benoeming van een nieuwe voorzitter neemt de heer F.I.M. Houterman het voorzitterschap tijdelijk waar.

Bijlage 1 Nieuwe en gereviseerde cursussen 2007

Nieuwe cursussen

Faculteit Cultuurwetenschappen

Zomerschool cultuurwetenschappen (De literaire canon)
Argumentatieleer
Geschiedenis van het privéleven
Schrijfpracticum 1 – zakelijk schrijven
Schrijfpracticum 2 – academisch schrijven
Oudheid
Middeleeuwen
Sociaal-economische geschiedenis
Nederland in de 19e en 20e eeuw

Faculteit Informatica

Academische Competenties in de bachelor
Bedrijfsregels
Software Architecture
ICT Architecture
Ontwikkelpacticum

Faculteit Managementwetenschappen

Advanced studies in management
Strategic Human Resource Management
Implementation and change management
Marketing en Supply Chain Management

Public Management

Faculteit Natuurwetenschappen

Scientific and Professional Publishing on
Environment and Sustainability
Energy Analysis
Duurzaam ondernemen

Faculteit Psychologie

Adolescentie: een klinische en gezondheidspsychologie benadering
Inleiding in de psychologie
Geschiedenis van de psychologie
Gespreksvoering
Interventies bij organisatieverandering
Klinische psychologie 1

Faculteit Rechtswetenschappen

Gereviseerde cursussen

Zomerschool Florence
Onderzoekspracticum bachelorscriptie
Masterscriptie

Concepten van programmeertalen
Capita selecta wiskunde
Design Patterns
Model Driven Development
Documentverwerking
Softwaremanagement
Academische Competenties in de Master
Verdiepingsopdrachten Master 1
Verdiepingsopdrachten Master 2
Propedeuse Practicum Informatica
Afstudeerproject Bachelor
Informatica

Enterprise resource planning
Bedrijfsprocessen
Practicum management audit
Management en ICT, informatiestrategie
en toepassing

Gezondheidspsychologische interventies
Functieleer en biologische psychologie
Sociale psychologie
Inleiding in de arbeids- en organisatiepsychologie
Klinische gespreksvoering

Overeenkomstenrecht
Inleiding strafrecht
Inleiding internationaal recht
Goederenrecht
Faillissementsrecht
Aansprakelijkheidsrecht
Formeel strafrecht
Internationaal strafrecht in Europa
Consumentenrecht
Europees privaatrecht

Nieuwe gratis cursussen (OpenER)

Cultuurwetenschappen

Literair lezen
Nederland in beeld
Veranderende grenzen

Informatica

Computeralgebra met Maxima
Human Information Processing
Starten met programmeren

Managementwetenschappen

Dienstenmarketing
Groepsbesluitvorming
Wetenschapsleer voor Managementwetenschappen
Bestuurskracht van gemeenten
Politieke stromingen

Natuurwetenschappen

Biodiversiteit: de menselijke voetafdruk
Duurzame ontwikkeling
Focus op Natuurwetenschappen

Psychologie

Evolutie voor psychologen
Psychologie: een eerste kennismaking
Seks en de evolutie

Rechtswetenschappen

Over de werking van het recht

Bijlage 2 Personalia

Stand van zaken op 31 december 2007

Raad van toezicht

Voorzitter F.I.M. Houterman, waarnemend voorzitter
Leden mw. drs. P.J.E. Bieringa MBA, prof. dr. R. Van Esbroeck, J.G. de Wit †

College van bestuur

Voorzitter drs. Th.J.F.M. Bovens
Rector magnificus prof. dr. ir. F. Mulder
Lid drs. ing. C.J. Brouwer
Bestuurssecretaris drs. H.H.M. Ummels

Raad van decanen

Voorzitter prof. dr. J. van Marle, Cultuurwetenschappen
Leden
Informatica prof. dr. A. Bijlsma
Managementwetenschappen prof. dr. H.M.J. van den Bosch
Actief Leren mw. prof. dr. H.P.A. Boshuizen
Psychologie prof. dr. R.W.J.V. van Hezewijk
Natuurwetenschappen mw. prof. dr. F. Perez Salgado
Rechtswetenschappen prof. dr. H.C.G. Spoormans
Secretaris S.V. Schoevaart

Directeuren

Bureau van de universiteit R.J.F. Edelbroek
ICT servicecentrum ir. R.L.M. Helwig
Facilitair bedrijf M.J. Stefens
Netherlands Laboratory for Lifelong Learning prof. dr. J.J.G. van Merriënboer
Onderwijstechnologisch expertisecentrum prof. dr. E.J.R. Koper
Onderwijs service centrum drs. H.E. Breukers
Ruud de Moor Centrum prof. dr. J.T.G. Gerrichhauzen

Instellingsberaad

Voorzitter drs. Th.J.F.M. Bovens
Leden prof. dr. A. Bijlsma, prof. dr. H.M.J. van den Bosch, drs. H.E. Breukers, J.P.J. van den Broek, drs. ing. C.J. Brouwer, R.J.F. Edelbroek, J.J. Frohn ra, prof. dr. J.T.G. Gerrichhauzen, ir. R.L.M. Helwig, prof. dr. R.W.J.V. van Hezewijk, prof. dr. J. van Marle, prof. dr. J.J.G. van Merriënboer, prof. dr. ir. F. Mulder, mw. prof. dr. F. Perez Salgado, S.V. Schoevaart, prof. dr. H.C.G. Spoormans, M.J. Stefens, drs. H.H.M. Ummels
Secretaris drs. H.M.J. van Montfort

Bedrijfsvoeringsoverleg

Voorzitter R. Rikers FC
Leden H.M.P. Adriaens, drs. J. Bregman, J.P.J. van den Broek, ing. J.P.L. Kousen, mw. drs. M.L.H.G. Lendfers, mw. H.A.A.G.M. Loozen, H.E.J.M. Magermans
secretariaat mw. L.B.M. Vliex-Ackermans

College voor promoties

Voorzitter prof. dr. ir. F. Mulder, rector magnificus
Vice-voorzitter prof. dr. R.W.J.V. van Hezewijk, prof. dr. J.J.G. van Merriënboer
Leden mw. prof. dr. H.P.A. Boshuizen, prof. dr. J. van Marle, prof. dr. G. Zwaneveld
Secretaris drs. J.B.M. Roffelsen
Pedel mw. E.C.W. Vinken

Wetenschapscommissie

Voorzitter prof. dr. ir. F. Mulder
Leden prof. dr. A. Bijlsma, mw. dr. M.J.C. Caniëls, prof. dr. R.W.J.V. van Hezewijk, prof. dr. E.J.R. Koper, dr. ir. J. de Kraker, prof. dr. J. van Marle, prof. dr. J.J.G. van Merriënboer, prof. mr. J.G.J. Rinkes, prof. dr. G. Zwaneveld
Secretaris drs. J.B.M. Roffelsen

Commissie voor de examens

Voorzitter prof. mr. J.G.J. Rinkes
Secretaris dr. ir. K.A.M. Lemmen
Leden drs. J.W.M. van den Boomen, drs. D. Disselkoen, dr. J.J.M. Leinders, dr. A.N. Mudde, drs. F.A. de Roode
Ambtelijk secretaris mw. mr. M.L.J.T. Stijnen, mw. mr. W.G.J.M. Jacobs

College van beroep voor de examens

Voorzitter mr. A.J. Henzen
Plaatsvervangend voorzitter mr. Th.M. Schelfhout, prof. mr. P.J.J. Zoontjens
Leden drs. J.A.M. Baak, mr. dr. M.C.E.M. Draaisma, mr. dr. A.L.H. Ernes, prof. dr. R.W.J.V. van Hezewijk, mr. R.F.W.H.J. Hulscher, mw. prof. dr. F. Perez Salgado, dr. J.E.M.M. Syroit (plaatsvervangend)
Studentleden mr. ir. M.P.C. Brouns, drs. M.L. Bosman MSM (plaatsvervangend), R. Harms, A.G. Koot-Vermaat (plaatsvervangend)
Secretaris mw. mr. H.M.J.M. Slegers
Plaatsvervangend secretaris mr. J.J.F.A. Engels, mr. F.G.M. Sluijsmans

Ondernemingsraad

Voorzitter S.V. Schoevaart
Dagelijks bestuur G. Bloemen, drs. J.H.H. Puls, S.V. Schoevaart
Leden mw. F. Andeweg, mw. drs. B.H.M. Gademann, P.G.A. Honig, dr. ir. F.J.M. Mofers, drs. H.G.W. Münstermann, C.L. Peeters, mw. drs. M.A.A. Specker, mr. T.H.G.M. Wissing
Ambtelijk secretariaat mw. B.H.M. Kop-Klaassen bc (ambtelijk secretaris), mw. M.W. Mertens (secretaresse)

Studentenraad

Uitvoerende raad
Voorzitter mw. H.A. Dijkman
Plaatsvervangend voorzitter T.J.P.M. Lutkie
Secretaris drs. R.C. Coone
Leden mw. J. de Jonge, drs. H. Kiesel, ir. J.G.G.M. van Knippenberg, mw. K. Leyers, mw. G.H. Meier-Boer, M.J.J. Severijns
Ondersteunend leden B. Kuiper, mw. D. Bogaards
Ambtelijk secretariaat mw. B.H.M. Kop-Klaassen bc (ambtelijk secretaris), mw. M.W. Mertens (secretaresse)

Alumnivereniging Open Universiteit

Voorzitter drs. ing. Peter Hafkamp
Secretaris, activiteitencoördinator mr. C. van Esveld
Penningmeester mr. R. van het Hof
Coördinatie communicatie mw. drs. E. Gijsen
Activiteitencoördinator drs. E. Koenen
Activiteitencoördinator, assistentie communicatie drs. Z. Hofman

Lokaal overleg

Namens het College van bestuur
Voorzitter drs. Th.F.J.M. Bovens
Secretaris drs. O.O.G. Spee
R.J.F. Edelbroek

Namens ABVAKABO FNV
mw. E.W.M.I. Schulten-Neesen
Extern adviseur J. Bielders
Namens CFO
R. Brouwer
Extern adviseur H. Verbeek

Namens CMHF
mw. dr. M. Bitter-Rijkema
Extern adviseur mw. R. van Wijngaarden

Namens AC-HOP
J.P. Smits
Extern adviseur mw. mr. J. Lubking

Bijlage 3 Kengetallen

Stand van zaken op 31 december 2007

begroting	62,7 miljoen euro
medewerkers	751
studenten (peilperiode)	29.104
modulenafzet	47.969
cursuscertificaten	20.921
propedeusegetuigschriften	690
wo-getuigschriften	869
studentenprofiel	51 procent vrouw – 49 procent man 10 procent 18-25 jaar - 32 procent 26-35 jaar - 33 procent 36-45 jaar - 25 procent ouder dan 45 jaar 60 procent studeert naast een betaalde baan van 35 uur of meer 34 procent kiest voor de Open Universiteit vanwege het tijd- en plaatsonafhankelijk onderwijs 44 procent is tweedekansstudent - iemand die niet eerder een hogere beroepsopleiding of wetenschappelijke opleiding voltooid heeft aan een Nederlandse onderwijsinstelling.
studiecentra	12 studiecentra in Nederland 6 studiecentra in Vlaanderen
provinciale steunpunten	3 steunpunten in Nederland
cursussen	299
bacheloropleidingen	6
masteropleidingen	10
kort hoger onderwijsprogramma's	16
(post)hbo-opleidingen	3
MBA-opleiding	1

Jaarrekening 2007

Open Universiteit Nederland

Inhoudsopgave

Toelichting financiële situatie	67
Geconsolideerde balans per 31 december 2007	68
Geconsolideerde exploitatierekening 2007	69
Geconsolideerd Kasstroomoverzicht 2007	70
Toelichting op de geconsolideerde balans	71
Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening	78
Enkelvoudige balans per 31 december 2007	86
Enkelvoudige exploitatierekening 2007	88
Toelichting op de enkelvoudige balans	89
Overige gegevens	
Bestemming van het resultaat	92
Accountantsverklaring	92
Bijlage 1 Specificatie innovatietaakstelling 2007	94
Bijlage 2 Specificatie resultaat projecten Digitale Universiteit	95
Bijlage 3 Model D2, Specificatie posten OcenW	96

*Vastgesteld door College van Bestuur op 22 april 2008
Goedgekeurd door Raad van Toezicht op 13 mei 2008*

Toelichting financiële situatie

Net als voorgaande jaren sluit ook de jaarrekening 2007 van de Open Universiteit Nederland af met een fors positief saldo. De solvabiliteit (eigen vermogen : totaal vermogen) is hierdoor toegenomen naar 28% (2006: 22%). Anders dan dit wellicht op het eerste oog doet vermoeden, zijn hierbij toch een aantal kritische kanttekeningen te plaatsen.

Het effect op de jaarcijfers van de aanzienlijk teruglopende cursusopbrengsten wordt namelijk enerzijds ten dele vertraagd door toepassing van het lasten-batenstelsel, en is anderzijds een gevolg van enkele incidentele posten. Bovendien zijn deze incidentele posten, naast de ontvangen slotuitkering van de Stichting Digitale Universiteit, voor een aanzienlijk deel het gevolg van het onvoldoende aanspreken van gereserveerde stimuleringsfondsen en het Strategisch Fonds.

Door toename van de liquiditeit (current ratio) per balansdatum van 0,55 naar 0,67 is een deel van de beschikbare liquide middelen tegen een hoger rendement voor middellange termijn vastgezet kunnen worden.

Van het behaalde resultaat over 2006 is twee miljoen euro gereserveerd voor een uitgavenimpuls op de terreinen onderwijs, marketing en onderzoek. Deze verwachte impuls is in 2007 niet in deze omvang gerealiseerd, maar zal in komende jaren verder zijn beslag krijgen. Hierdoor zal het resultaat in financiële zin de komende jaren naar verwachting lager zijn dan in afgelopen jaren.

Ook door de doorwerking van het vertragende effect van de teruggelopen cursusopbrengsten en de toenemende noodzaak voor groot onderhoud aan de campus zullen de financiële resultaten de komende jaren verder onder druk komen te staan.

De instelling heeft er echter alle vertrouwen in dat de extra strategische impulsen en de inmiddels ingang gezette business cases op termijn hun vruchten af zullen gaan werpen om een financieel gezonde situatie te behouden!

College van bestuur
drs. Th.J.F.M. Bovens, voorzitter
prof. dr. ir. F. Mulder, rector magnificus
drs. ing. C.J. Brouwer, collegelid

Geconsolideerde balans per 31 December 2007

(Bedragen x € 1.000)

	31-12-2007 €	31-12-2006 €
Activa		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	17.289	18.241
Financiële vaste activa	564	765
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	941	1.075
Vorderingen	6.551	5.888
Effecten	2.540	0
Liquide middelen	2.629	3.776
	30.514	29.745
Passiva		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	6.671	4.237
Bestemmingsreserve	2.000	2.174
EGALISATIERESERVE INVESTERINGSSUBSIDIE	0	80
VOORZIENINGEN	3.000	3.607
KORTLOPENDE SCHULDEN		
	18.843	19.647
	30.514	29.745

Geconsolideerde exploitatierekening 2007

(Bedragen x € 1.000)

	Begroting ¹ 2008 €	Rekening 2007 €	Begroting 2007 €	Rekening 2006 €
BATEN				
Rijksbijdrage OCW	32.869	32.819	32.035	32.265
Subsidie Ruud de Moor Centrum	7.200	7.200	6.900	7.285
Overige bijdragen (MSM)	2.379	2.383	2.317	2.341
Cursusgelden reguliere studenten	13.928	11.933	13.692	11.264
Cursusgelden commerciële opleidingen	2.664	2.469	3.374	2.705
Opbrengst werk voor derden	2.523	5.334	2.885	4.000
Overige opbrengsten	1.219	1.920	1.216	1.647
TOTAAL BATEN	62.782	64.058	62.419	61.507
LASTEN				
Personele lasten	42.549	42.239	40.834	38.680
Inkomenoverdracht (MSM)	2.379	2.383	2.317	2.341
Afschrijvingen	1.955	1.925	1.845	1.731
Overige instellingslasten	15.979	15.401	17.219	15.793
TOTAAL LASTEN	62.862	61.948	62.215	58.545
SALDO BATEN EN LASTEN	(80)	2.110	204	2.962
Saldo financiële baten en lasten	80	150	(204)	(152)
RESULTAAT	0	2.260	0	2.810

¹ Anticiperend op ontwikkelingen in wet- en regelgeving ten aanzien van de jaarverslaggeving voor onderwijsinstellingen is de begroting van het volgende boekjaar (2008) opgenomen.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

	2007	2006
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten:		
Saldo exploitatierekening	2.260	2.810
Afschrijvingen	2.005	1.810
Mutatie werkkapitaal:		
- voorraden	134	466
- vorderingen	(663)	(76)
- schulden	(804)	(3.702)
	(1.333)	(3.312)
Mutatie egalisatiereserve investeringssubsidie	(80)	(80)
Mutatie voorzieningen	(607)	(541)
	(687)	(621)
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	2.245	687
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
Investeringsmateriële vaste activa	(1.053)	(1.018)
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	160
Aflossing lening u/g St. Leve Lang Leren	25	(25)
Lening VOMOUNL	(5)	0
Aflossing kaskorting door Ministerie OCW	181	182
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	(852)	(701)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten:		
Effecten	(2.540)	0
Rechtstreekse vermogensmutaties	0	(851)
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	(2.540)	(851)
Mutatie liquide middelen	(1.147)	(865)
Beginstand liquide middelen	3.776	4.641
Mutaties	(1.147)	(865)
Eindstand liquide middelen	2.629	3.776

Toelichting op de geconsolideerde balans

Algemeen

De jaarrekening van de Open Universiteit Nederland is opgesteld overeenkomstig de bepalingen van de Richtlijn jaarverslaggeving Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. De geconsolideerde jaarrekening wordt als primaire jaarrekening beschouwd. Met uitzondering van de specificaties bij de enkelvoudige balans en resultatenrekening hebben alle specificaties betrekking op de geconsolideerde cijfers tenzij expliciet anders is aangegeven. In de toelichting zijn de bedragen afgerond op duizenden euro's.

Stelselwijziging

Anticiperend op ontwikkelingen in wet- en regelgeving ten aanzien van de jaarverslaggeving voor onderwijsinstellingen is met ingang van boekjaar 2007 een voorziening gevormd voor jubileumuitkeringen.

De vergelijkende cijfers over 2006 zijn aangepast aan de gewijzigde verwerkingsmethode.

Het gevolg van de stelselwijziging is een toename van het resultaat over 2007 met € 81 en een toename van het resultaat over 2006 met € 27.

Het cumulatieve effect van deze stelselwijziging is als rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen verwerkt en bedraagt € 824 per 1 januari 2007 en € 851 per 1 januari 2006.

Consolidatie

In de consolidatie van de Open Universiteit zijn de volgende vennootschappen betrokken: Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV te Heerlen (100%) en LEX BV te Heerlen (100%).

Vergelijkende cijfers

In 2007 is een aantal posten geherrubriceerd. Ten behoeve van het inzicht en de vergelijkbaarheid zijn de cijfers 2006 hierop aangepast.

Waarderingsgrondslagen

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de daarover berekende lineaire afschrijvingen.

De afschrijvingen starten direct na ingebruikname, waarbij er fictief van uit gegaan wordt, dat alle investeringen in één boekjaar geacht worden (gemiddeld) per 1 juli van dat jaar in gebruik genomen te zijn.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

Terreinwerkzaamheden:	30 jaar
Gebouwen t/m 1999:	30 jaar
Gebouwen vanaf 2000:	
Casco:	60 jaar
Afbouw:	30 jaar
Inbouwpakketten en technische installaties:	15 jaar
Verbouwingskosten gebouwen in eigendom:	resterende levensduur
Verbouwingskosten studiecetra:	duur huurcontract
Binnenzonwering:	10 jaar
Buitenzonwering en bewakingsstelsel:	10 jaar
Computers (gemiddeld):	3 jaar
Overige vaste activa:	5 jaar
Software:	5 jaar

De volgende activeringsgrenzen zijn van toepassing (incl. BTW):

1. Nieuwe gebouwen en terreinwerkzaamheden:
Alle uitgaven die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
2. Verbouwingskosten gebouwen centrale vestiging:
Alle samenhangende uitgaven (projecten), voor zover deze € 100 te boven gaan en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
3. Verbouwingskosten studiecetra:
Alle samenhangende uitgaven die per project meer dan € 40 bedragen en die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.
4. Duurzame gebruiksgoederen / resterende activa inclusief PC's:
Activeren boven een aanschafwaarde van € 3 per stuk. Het is hierbij mogelijk om – bij voldoende onderlinge samenhang – de investering projectmatig te benaderen, waarbij het criterium “investeren per stuk” kan worden losgelaten.
5. Gebruikerssoftware:
Uitsluitend de extern ontwikkelde c.q. aangekochte software, boven een aanschafwaarde van € 11,5 per applicatie. Bij aanpassingen en uitbreidingen van extern gekochte of ontwikkelde software geldt als aanvullend criterium om tot activeren over te gaan, dat de genoemde aanpassing of uitbreiding de economische levensduur van de applicatie verlengt.

Financiële vaste activa

De deelnemingen van de Open Universiteit, LEX BV en OUB BV, zijn gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde. De overige onderdelen, onder andere de kaskorting, zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorraden

Het cursusmateriaal wordt gewaardeerd tegen de kostprijs van papier, drukwerk en afwerking, voorzover eigen productie, dan wel aankoopkosten bij derden, verminderd met een voorziening voor het risico van incourantheid.

Voorzieningen

De voorziening voor wachtgeldverplichtingen wordt berekend op basis van contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen. De rekenrente bedraagt 4%.

De voorziening eigen risico WAO wordt eveneens berekend op basis van de contante waarde van de verplichtingen, echter met een maximale termijn van 5 jaar. Ook hier bedraagt de rekenrente 4%.

De voorziening voor jubileumuitkeringen wordt berekend op basis van de contante waarde (rekenrente 4%) van de verwachte toekomstige uitkeringen, rekening houdend met blijfkansen en loonindexatie.

De uitkeringsverplichtingen voor het eerstvolgende boekjaar worden op basis van nominale waarde opgenomen onder de kortlopende schulden.

Vooruit ontvangen cursusgelden

De cursusgelden worden, na aftrek van de gemiddelde kosten van uitgeleverd cursusmateriaal, inclusief verpakkings- en verzendkosten, tijdsevenredig toegerekend aan de inschrijvingsduur van 14 maanden.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met een eventueel noodzakelijke voorziening voor dubieuze vorderingen.

Bedragen in vreemde valuta worden opgenomen tegen de koers ultimo boekjaar.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Het verloop van deze post in 2007 was als volgt:

	Aanschaf- waarde 31-12-06	Cum. Afschr. 31-12-06	Boek- waarde 31-12-06	(Des-) investe- ringen 2007	Afschrij- vingen 2007	Boek- waarde 31-12-07
Terrein inclusief terreinwerk- zaamheden	4.149	(886)	3.263	0	(67)	3.196
Gebouwen	25.198	(12.157)	13.041	0	(1.020)	12.021
Totaal gebouwen en terreinen	29.347	(13.043)	16.304	0	(1.087)	15.217
Inventaris en apparatuur	4.379	(2.456)	1.923	1.067	(918)	2.072
Activa in aanleg	14	-	14	(14)	-	0
Totaal materiële vaste activa	33.740	(15.499)	18.241	1.053	(2.005)	17.289

De onroerende zaakbelasting 2007 voor de gebouwen in Heerlen is gebaseerd op een waarde van € 16.727 op peildatum 1 januari 2005. De opstallen in Heerlen zijn in 2007 verzekerd voor een waarde van € 34.377. De actuele waarde wordt geacht gelijk te zijn aan de verzekerde waarde.

Financiële vaste activa

Deze post kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	Boekwaarde 31-12-2006	Mutaties in 2007	Boekwaarde 31-12-2007
Lening u/g Best4kids	14	0	14
Lening u/g St. Lang Leve Leren	25	-25	0
Lening u/g VOMOUNL	0	5	5
Kaskorting	726	-181	545
Totaal financiële vaste activa	765	-201	564

De kaskorting, welke in 1991 door het toenmalige Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen is opgelegd, wordt afgelost in jaarlijkse termijnen van € 181 en heeft een looptijd tot en met het jaar 2011. Het kortlopend deel van de kaskorting is opgenomen onder de vlottende activa.

Vlottende activa

Vorraden

Bij de waardering van de post voorraden is rekening gehouden met het risico van incourantheid ad € 849 tegenover € 766 ultimo 2006.

Vorderingen

De post vorderingen kan als volgt nader gespecificeerd worden:

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	181	181
Debiteuren	3.441	3.788
Overlopende activa en overige vorderingen	2.929	1.919
Totaal	6.551	5.888

Ministerie OCW

Het saldo ad € 181 betreft de aflossing kaskorting in 2008 respectievelijk 2007 door het Ministerie.

Debiteuren

De op het nominale debiteurensaldo in mindering gebrachte voorziening voor dubieuze debiteuren, welke gebaseerd is op de ouderdom van de openstaande saldi, is afgenomen van € 279 naar € 221.

Overlopende activa en overige vorderingen

De belangrijke posten die hieronder zijn opgenomen zijn: nog te ontvangen subsidiebedragen projecten € 968, nog te ontvangen afrekening DU 773k, vooruitontvangen facturen ad € 363, terug te vorderen BTW inzake de pro-rata regeling voor € 254 en afkoopsommen BTW inzake huur studiecetra € 114.

Effecten

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Effecten	2.540	0

Dit betreft aangekochte garanties BNG met een looptijd van 5 maanden, met expiratedatum 2 mei 2008 en een prognoserendement van 4,766%.

De marktwaarde op 31-12-2007 bedraagt € 2.549.

Liquide middelen

De post liquide middelen kan als volgt nader gespecificeerd worden:

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Tegoeden in rekening courant bij banken	125	3.771
Deposito's	2.500	0
Kas	4	4
Kruisposten	0	1
Totaal	2.629	3.776

Het deposito bij de ING heeft een looptijd van 3 maanden, met expiratedatum 14 januari 2008 en een rente van 4,48%.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Open Universiteit.

Eigen vermogen

Voor de toelichting op het eigen vermogen wordt verwezen naar de toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening.

Investeringsubsidie

Deze post betreft een door LEX BV ontvangen subsidie van de Provincie Limburg. Het oorspronkelijke bedrag ad € 400 valt in 5 jaar (afschrijvingstermijn) vrij ten gunste van het resultaat.

	2007	2006
	€	€
Stand per 1 januari	80	160
Vrijgevallen ten gunste van exploitatierekening	80	80
Stand per 31 december	0	80

Voorzieningen

Het verloop van deze post in 2007 is als volgt weer te geven.

	Balans 31-12- 2006	Rente 2007	Bij: Kort- lopend 31-12-2006	Onttrek- kingen 2007	Af: Kort- lopend 31-12-2007	Dotatie/ vrijval 2007	Balans 31-12- 2007
Wachtgelden	2.716	168	1.387	(1.295)	(1.068)	323	2.231
Eigen risico WAO	67	5	58	(51)	(43)	(10)	26
Jubileumuitkeringen	824	0	0	0	0	(81)	743
Totaal	3.607	173	1.445	(1.346)	(1.111)	232	3.000

De voorziening voor wachtgeldverplichtingen wordt berekend op basis van contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen. De wachtgeldverplichtingen, welke binnen een jaar na balansdatum tot uitkering komen, zijn opgenomen onder de kortlopende schulden. De wachtgeldvoorziening is contant gemaakt met een rekenrente van 4%.

In 2004 is het besluit genomen om ingaande 2004 eigenrisicodragers voor de wet op de arbeidsongeschiktheid (WAO) te worden. De berekening van de omvang van deze voorziening gebeurt op overeenkomstige wijze als de wachtgeldvoorziening. De verplichtingen, met een maximale termijn van 5 jaar, zijn eveneens contant gemaakt met een rekenrente van 4%.

Ultimo boekjaar is € 1.111 van de voorzieningen verantwoord onder de kortlopende schulden.

De voorziening voor jubileumuitkeringen wordt berekend op basis van de contante waarde (rekenrente 4%) van de verwachte toekomstige uitkeringen, rekening houdend met blijfkansen en loonindexatie.

De verplichtingen voor de middellange termijn (2009–2012) bedragen € 1.962 voor de wachtgelden en € 26 voor het eigen risico WAO.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden omvat de volgende posten:

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Crediteuren	4.150	2.973
Belastingen en sociale premies	1.963	1.727
Overlopende passiva en overige schulden	11.619	13.502
Wachtgeldverplichtingen inclusief eigen risico WAO	1.111	1.445
	18.843	19.647

Belastingen en sociale premies

Deze post betreft met name de afdracht loonheffing en pensioenpremies over de maand december.

Overlopende passiva en overige schulden

De belangrijkste posten die hieronder zijn opgenomen zijn de vooruit ontvangen cursusgelden ad € 5.315, vooruit ontvangen subsidies projecten € 2.853, nog te ontvangen facturen € 537, nog te betalen vakantietoelage over 2007 € 1.009, nog te betalen inzake niet opgenomen vakantiedagen € 662 en nog te ontvangen BTW DU € 130.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen bij de Open Universiteit betreffen de verplichtingen uit hoofde van operationele lease van kopieerapparatuur voor een totaalbedrag van € 385 bij een gemiddelde looptijd van 2,5 jaar. Voor de operationele lease van PC's/laptops bedragen deze verplichtingen € 485 bij een looptijd van 28 maanden.

Daarnaast zijn huurcontracten afgesloten ten behoeve van de huisvesting van de studiecetra. De totale huurverplichting bedraagt € 4.754. Deze huurcontracten hebben een gemiddelde looptijd van circa 3,5 jaar.

De Open Universiteit staat garant voor de financiële positie van LEX BV.

Per balansdatum waren kredietfaciliteiten bij de Bank Nederlandse Gemeenten tot 5 miljoen euro in rekening courant en 15 miljoen als kasgeldlening. Hiervoor zijn geen zekerheden gesteld.

Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening

Algemeen

De methode van resultaatbepaling is gebaseerd op het baten- en lastenstelsel.

In verband met de taakstelling op het gebied van innovatie wordt een groot aantal projecten uitgevoerd die ten laste van de reguliere exploitatie worden geboekt. In bijlage 1 is een overzicht gegeven van de totale kosten die in het kader van de innovatietaakstelling zijn gemaakt.

Baten

1) Rijksbijdrage OCW

Deze post betreft de toegekende rijksbijdrage conform brief d.d. 10 december 2007 kenmerk BVH/BHO-2007/162663 M voor een bedrag van € 33.001. Hierop is in mindering gebracht de aflossing van de kaskorting 1991, conform brief WO/F-2001/10580 van 16 maart 2001, groot € 182.

2) Subsidie Ruud de Moor Centrum

Deze post betreft de subsidie toegekend middels brief BGS/UBT-07/80768 U van 22 juni 2007 ad € 7.200.

3) Overige bijdragen (MSM)

Deze post betreft de door het ministerie via de Open Universiteit betaalde subsidie aan de Maastricht School of Management (MSM).

Het bedrag is in overeenstemming met brief van 24 augustus 2007, kenmerk BVH/BHO-2007/93290 M. De doorbetaling is onder de lasten verantwoord als inkomensoverdracht.

4) Cursusgelden reguliere studenten

De post cursusgelden reguliere studenten is als volgt nader te specificeren:

	2007	2006
	€	€
Startpakket	1.748	1.185
Inschrijvingen	10.478	8.136
Cursusgelden (oude regime)	0	3.411
Inschrijfgelden (oude regime)	19	177
Kortingsregeling KCOU	(506)	(540)
Overige kortingen	(1.184)	(938)
Overige kortingen (oude regime)	(39)	(148)
Tentamengelden	214	86
Vrijstellingsverzoeken	135	119
Vrijval/dotatie vooruitontvangen cursusgelden	1.068	(224)
Totaal cursusgelden reguliere studenten	11.933	11.264

Per 1 juli 2006 heeft een wijziging in de inschrijvingsvormen plaatsgevonden.

5) Cursusgelden commerciële opleidingen

Deze opbrengst is in 2007 afgenomen met € 236 ten opzichte van 2006.

6) Opbrengst werk voor derden

De post opbrengst werk voor derden is als volgt nader te specificeren:

	2007	2006
	€	€
Projecten OTEC	1.656	1.422
Projecten Digitale Universiteit ²	261	1.135
Opbrengsten LEX	180	96
Opbrengsten doelsubsidies OCW (Model D2)	724	64
Overige opbrengsten werk voor derden	2.513	1.283
Totaal opbrengst werk voor derden	5.334	4.000

7) Overige opbrengsten

De post overige opbrengsten is als volgt nader te specificeren:

	2007	2006
	€	€
Detachering personeel	220	195
Inkomsten auteursrechten	114	137
Verhuur onroerend goed	325	192
BTW pro-rata regeling	122	125
Overige posten	1.139	998
Totaal overige opbrengsten	1.920	1.647

² Voor een specificatie van de resultaten van de projecten Digitale Universiteit wordt verwezen naar bijlage 2.

Lasten

Personele lasten

De personele lasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2007	2006
	€	€
Beloning voor arbeid	30.280	28.463
Sociale lasten	5.756	5.326
Subtotaal	36.036	33.789
Mutatie voorzieningen	232	(335)
Inhuur derden regulier	4.750	4.405
Overige personele lasten	1.221	821
Totaal	42.239	38.680

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

	2007	2006
	€	€
BELONING VOOR ARBEID		
Salarissen	26.148	24.853
Vakantietoelagen	2.141	2.215
Overige toelagen	1.991	1.395
Totaal beloning voor arbeid	30.280	28.463

SOCIALE LASTEN

Pensioenpremies inclusief vut-regeling	4.046	3.778
Overige sociale lasten	2.225	2.208
Pseudo-premies	(515)	(660)
Totaal sociale lasten	5.756	5.326

MUTATIE VOORZIENINGEN

Voorziening wachtgeld, WAO en jubileumuitkeringen	232	(335)
---	-----	-------

De pensioenregeling betreft een toegezegdpensioenregeling, welke verwerkt is als een toegezegdebijdrageregeling. Het pensioen is toegekend op basis van middelloonstelsel en is ondergebracht bij het ABP. De Open Universiteit heeft in het geval van een tekort geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

De gemiddelde formatie nam toe van 576 fte in 2006 tot 597 fte in 2007, hetgeen overeenkomt met 3,6%.

Personele lasten en fte-verdeling gesplitst naar hoofdkostenplaats en WP/OBP

Afdeling	Rekening	Rekening	Bezetting ult boekjaar	
	2007	2006	WP	OBP
	€	€	fte	fte
Informatica	2.754	2.407	33,4	7,2
Cultuurwetenschappen	1.510	1.445	19,5	4,0
Rechtswetenschappen	2.786	2.334	32,2	6,2
Managementwetenschappen	3.591	3.836	44,6	16,4
Natuurwetenschappen	1.185	1.171	14,3	4,4
Psychologie	2.866	2.783	37,2	8,4
Totaal faculteiten	14.692	13.976	181,2	46,6
OTEC	5.407	5.093	68,1	25,9
Ruud de Moor Centrum	2.724	2.625	21,2	20,3
Totaal overige afdelingen	14.666	12.581	0,0	244,1
Subtotaal	37.489	34.275	270,5	336,9
Inhuur derden	4.750	4.405		
Totaal	42.239	38.680		

Bezoldiging leden College van bestuur en leden Raad van toezicht

De bezoldiging, opgebouwd uit reguliere salariscomponenten zoals bruto salaris, vakantietoelage en eindejaarsuitkering aan leden van het College van bestuur kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2007	2006
	€	€
Drs. T.J.F.M. Bovens		
Salaris	114	113
Overige reguliere vergoedingen	18	15
Totaal	132	128
Prof. Dr. Ir. F. Mulder		
Salaris	139	138
Overige reguliere vergoedingen	22	18
Totaal	161	156
Drs. Ing. C.J. Brouwer*		
Salaris	112	74
Overige reguliere vergoedingen	23	8
Eenmalige pensioendotatie	0	50
Totaal	135	132

* vanaf 01-05-2006 in dienst

De bezoldiging van de CvB-leden is vanaf 2002 gebaseerd op de landelijk ingevoerde HAY-systematiek. Bovenvermelde bezoldigingen zijn inbegrepen in de personele lasten van de overige afdelingen.

De vergoeding aan leden van de Raad van toezicht kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	2007	2006
	€	€
Drs. F.C.H. Slangen	11	11
Drs. W.G.J.M. Blind RA	9	9
F.I.M. Houterman	9	9
Prof. Dr. R. van Esbroeck	9	9
Drs. P.C.F.M. Vlek (t/m 30-06-2006)	0	5
Mw. Drs. P.J.E. Bieringa MBA (per 01-11-2006)	9	2
J.G. de Wit † (per 1-9-2007)	2	0
Totaal	49	45

Bovenvermelde vergoedingen zijn inbegrepen in de personele lasten.

Wet Openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens

Volgens de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens (WOPT) bestaat de beloning uit belastbaar loon, totale pensioenafdracht, overige voorzieningen betaalbaar op termijn en ontslagvergoedingen voorzover deze geen deel uitmaken van het belastbaar loon.

Voor de bestuurders leidt dit tot het volgende overzicht voor 2007.

Drs. T.J.F.M. Bovens	
Belastbaar loon conform jaaropgave	116
Totale pensioenafdracht	29
Overige voorzieningen	2
Totaal	147

Prof. Dr. Ir. F. Mulder	
Belastbaar loon conform jaaropgave	128
Totale pensioenafdracht	35
Overige voorzieningen	17
Totaal	180

Drs. Ing. C.J. Brouwer	
Belastbaar loon conform jaaropgave	117
Totale pensioenafdracht	28
Overige voorzieningen	0
Totaal	145

In 2007 waren bij de Open Universiteit geen werknemers in dienst, niet zijnde bestuurders, met een regulier jaarinkomen, dat groter is dan het gemiddeld belastbaar loon van een minister (€ 169).

Inkomensoverdrachten

Deze post betreft de doorbetaling van de subsidieverlening door het Ministerie ten behoeve van de Maastricht School of Management.

Afschrijvingen

De post afschrijvingen kan als volgt nader gespecificeerd worden:

	2007	2006
	€	€
Afschrijving gebouwen en terreinwerkzaamheden	1.087	1.142
Afschrijving apparatuur en inventaris	918	669
Tussentelling	2.005	1.811
Af vrijval investeringssubsidie	(80)	(80)
Totaal	1.925	1.731

Overige instellingslasten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2007	2006
	€	€
Huisvestingslasten	3.346	3.577
Duurzame aanschaffingen	592	561
Materiaalgebonden lasten	2.195	2.751
Dotaties voorzieningen	4	24
Algemene kosten	9.264	8.880
Totaal	15.401	15.793

Bovenstaande posten kunnen als volgt nader worden gespecificeerd:

HUISVESTINGSLASTEN	2007	2006
	€	€
Huur	1.511	1.458
Wettelijke lasten	126	117
Onderhouds- en exploitatievoorzieningen	671	894
Energie	386	340
Overige huisvestingslasten	652	768
Totaal huisvestingslasten	3.346	3.577

	2007	2006
	€	€
DUURZAME AANSCHAFFINGEN		
Aanschaf apparatuur en inventaris kleiner dan activeringsgrens	592	561
MATERIAALGEBONDEN LASTEN		
Verbruik cursusmaterialen	1.575	2.189
Overige materiaalgebonden lasten	620	562
Totaal materiaalgebonden lasten	2.195	2.751
DOTATIES VOORZIENINGEN		
Dotatie voorziening debiteuren	4	24
Totaal dotaties voorzieningen	4	24
ALGEMENE KOSTEN		
Reis- en verblijfkosten	920	747
Administratie- en beheerkosten	987	890
Computerkosten	1.710	1.517
Publiciteit en voorlichting	2.906	2.707
Honoraria derden en advieskosten	2.021	1.444
Bijdrage Stichting Digitale Universiteit	(977)	101
Overige algemene kosten	1.697	1.474
Totaal algemene kosten	9.264	8.880

De negatieve bijdrage Stichting Digitale Universiteit betreft te veel betaalde contributies uit voorgaande jaren, die in de eindafrekening terug ontvangen zijn. Zie ook bijlage 2.

Specificatie overige instellingslasten naar hoofdkostenplaatsen

Afdeling	2007	2006
	€	€
Faculteit Informatica	280	471
Faculteit Cultuurwetenschappen	285	347
Faculteit Rechtswetenschappen	542	589
Faculteit Managementwetenschappen	831	747
Faculteit Natuurwetenschappen	151	184
Faculteit Psychologie	723	778
Totaal faculteiten	2.812	3.116
Onderwijs technologisch Expertisecentrum	738	544
Ruud de Moor Centrum	637	429
Totaal overige afdelingen	11.214	11.704
Totaal	15.401	15.793
Financiële baten en lasten		
Deze post is als volgt samengesteld:		
	2007	2006
	€	€
Bankrente	323	109
Subtotaal baten	323	109
Rente wachtgeldvoorziening	173	261
Subtotaal lasten	173	261
Saldo financiële baten en lasten	150	(152)

Enkelvoudige balans per 31 December 2007

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Activa		
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Terreinen en gebouwen	15.217	16.206
Inventaris en apparatuur	2.072	1.873
	17.289	18.079
Financiële vaste activa	661	860
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	941	1.075
Vorderingen		
Ministerie OCW inz. kaskorting <1 jaar	181	181
Debiteuren	3.411	3.687
Rekening-courant LEX BV	10	102
Overlopende activa	2.847	1.828
	6.449	5.798
Effecten	2.540	0
Liquide middelen	2.502	3.685
TOTAAL ACTIVA	30.382	29.497

Enkelvoudige balans per 31 December 2007

	31-12-2007	31-12-2006
	€	€
Passiva		
EIGEN VERMOGEN		
Algemene reserve	6.497	4.237
Bestemmingsreserve	2.174	2.174
EGALISATIEREKENING INVESTERINGSSUBSIDIE	0	20
VOORZIENINGEN	3.000	3.607
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	4.135	2.959
Belastingen en sociale premies	1.964	1.722
Kortlopend deel voorzieningen	1.111	1.445
Overlopende passiva	11.501	13.333
	18.711	19.459
TOTAAL PASSIVA	30.382	29.497

Bij de enkelvoudige balans en exploitatierekening zijn geen afzonderlijke toelichtingen opgenomen, omdat deze nauwelijks afwijken van de toelichtingen bij de geconsolideerde cijfers. Uitsluitend de deelnemingen, het rekening-courant verbonden ondernemingen, het eigen vermogen en de opbrengst deelneming zijn enkelvoudig toegelicht.

Enkelvoudige exploitatierekening 2007

	Rekening 2007 €	Begroting 2007 €	Rekening 2006 €
BATEN			
Rijksbijdrage	32.819	32.035	32.265
Subsidie Ruud de Moor Centrum	7.200	6.900	7.285
Overige bijdragen (MSM)	2.383	2.317	2.341
Cursusgelden reguliere studenten	11.933	13.692	11.264
Cursusgelden commerciële opleidingen	2.435	3.340	2.654
Opbrengst werk voor derden	5.154	2.702	3.904
Opbrengst deelneming	(189)	(70)	(207)
Overige opbrengsten	2.063	1.233	1.775
TOTAAL BATEN	63.798	62.149	61.281
LASTEN			
Personele lasten	42.213	40.809	38.635
Doorbetaling MSM	2.383	2.317	2.341
Afschrijvingskosten	1.823	1.743	1.642
Overige lasten	15.273	17.080	15.702
TOTAAL LASTEN	61.692	61.949	58.320
SALDO BATEN EN LASTEN	2.106	200	2.961
Saldo financiële baten en lasten	154	(200)	(151)
RESULTAAT	2.260	0	2.810

Toelichting op de enkelvoudige balans

Deelnemingen

De geconsolideerde balans en exploitatierekening omvat naast de cijfers van de Open Universiteit Nederland ook de gegevens van 2 deelnemingen.

Open Universiteit Nederland
Bevoegd gezag: 30720
Brinnummer: 22NC
Bezoekadres: Valkenburgerweg 177, 6419 AT Heerlen
Postadres: Postbus 2960, 6401 DL Heerlen
Algemeen telefoonnummer: 045-5762222
Website: www.ou.nl
Contactpersoon: R.Rikers FC
Telefoon 045-5762146
e-mail: rob.rikers@ou.nl

Open Universiteit Bedrijfsopleidingen BV

Statutair gevestigd te : Heerlen
Juridische status : BV
Soort activiteit : code 1 (Contractonderwijs)
Eigen vermogen 31-12-2007 : € 97
Exploitatiesaldo 2007 : € 2 positief
Omzet jaar 2007 : € 34
Verklaring ex art. 2:403 BW : nee
Directie : drs. B.J.P. Janssen
De BV is een 100% deelneming en is volledig geconsolideerd.

LEX BV

Statutair gevestigd te : Heerlen
Juridische status : BV
Soort activiteit : code 4 (overig)
Eigen vermogen 31-12-2007 : nihil
Exploitatiesaldo 2007 : € 191 negatief
Omzet jaar 2007 : € 238
Verklaring ex art. 2:403 BW : nee
Directie : mr. P.E. ter Horst (vanaf 1-7-2007)
: M.J. Stefens (tot 30-06-2007)

De BV is een 100% deelneming en is volledig geconsolideerd.

Rekening-courant verbonden ondernemingen

De Open Universiteit en LEX BV zijn overeengekomen om het negatieve eigen vermogen van LEX BV aan te zuiveren tot nihil door een deel van de rekening-courantvordering om te zetten in eigen vermogen (agio). De aanzuivering van het eigen vermogen bedraagt € 191, waarna een vordering van € 10 resteert per 31 december 2007.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve in 2007 kan als volgt worden weergegeven:

	2007	2006
	€	€
Stand per 1 januari	4.237	3.652
Bij: overboeking van bestemmingsreserve	174	800
Bij: exploitatiesaldo	2.260	609
Stelselwijziging voorzieningen	0	(824)
Stand per 31 december	6.671	4.237

Bestemmingsreserve

	2007	2006
	€	€
Stand per 1 januari	2.174	800
Af: overboeking naar algemene reserve	(174)	(800)
Bij: exploitatiesaldo inzake vernieuwingsgeld informatica	0	174
Bij: exploitatiesaldo inzake schaa sprong	0	2.000
Stand per 31 december	2.000	2.174

Eind 2005 is een bestemmingsreserve gevormd voor extra marketing inspanningen als gevolg van de voorgenomen wijziging van het inschrijfregime in 2006. Deze bestemmingsreserve is echter niet aangesproken.

Eind 2006 is een bestemmingsreserve gevormd voor een vernieuwingsimpuls Informatica en een te realiseren schaa sprong van de Open Universiteit. Deze laatste resteert als balanspositie ultimo 2007.

Opbrengst deelneming

De opbrengst deelneming kan als volgt worden gespecificeerd:

	2007	2006
	€	€
OUB BV	2	(4)
LEX BV	(191)	(203)
Totale n	(189)	(207)

Overige gegevens

Bestemming van het resultaat

Het resultaat 2007 ad € 2.260 is toegevoegd aan de algemene reserve. Vooruitlopend op een definitieve goedkeuring door de Raad van toezicht is de resultaatbestemming reeds in de jaarrekening verwerkt.

Accountantsverklaring

Open Universiteit Nederland
Heerlen

Accountantsverklaring

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2007 van Open Universiteit Nederland te Heerlen bestaande uit de balans per 31 december 2007 en de exploitatierekening over 2007 met de toelichting gecontroleerd.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de entiteit is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, laatstelijk gewijzigd op 18 oktober 2005 (CFI/EFA-2005/130785).

Tevens is het bestuur van de entiteit verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

Deze verantwoordelijkheden omvatten onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat en voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, als bedoeld in artikel 2.9, derde lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht waaronder het Controleprotocol OCW 2007. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat alsmede het voor de naleving van de betreffende wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de entiteit. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Open Universiteit Nederland per 31 december 2007 en van het resultaat over 2007 in overeenstemming met de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, laatstelijk gewijzigd op 18 oktober 2005 (CFI/EFA-2005/130785).

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2007 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in het Controleprotocol OCW 2007 zijn vermeld.

Verklaring betreffende andere wettelijke voorschriften en/of voorschriften van regelgevende instanties

Verder melden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 34, vijfde lid van de Richtlijn jaarverslaggeving hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, laatstelijk gewijzigd op 18 oktober 2005 (CFI/EFA-2005/130785).

Eindhoven, 22 april 2008

Deloitte Accountants B.V.
was getekend: drs. W.J.P.M. van de Rijdt RA

Bijlage 1 Specificatie innovatietaakstelling 2007

Lasten gespecificeerd naar projecten	x € 1.000
HBO rechten	405
EU TENCompetence WP7 (RTD)	377
EU TENCompetence WP6 (RTD)	259
EU TENCompetence WP3 (RTD)	258
EU TENCompetence WP8 (RTD)	252
Schakelzone	248
OpenER	242
EU TENCompetence WP1 (MAN)	216
ISIS	187
EU COOPER WP2 (RTD)	170
EU-MACE WP5	159
RW-HBO Recht	155
Observational learning from video-based extern	147
SURF-NAP Schakelzone WP 5	141
Self assessment and Task Selection Training ...	141
Virtueel Laboratorium	140
IPO projecten	138
Learning Networks (overkoepelend)	136
EU TENCompetence WP2 (RTD)	132
E-Move MW	130
EU COOPER WP3 (RTD)	129
Gepersonaliseerd competentie gericht onderwijs ...	124
VCSE	123
Learner control	121
EU-MACE WP4	118
Vormgeving van ontwikkelingsportfolio	115
IPO - Blackbaord	113
EU TENCompetence WP9 (Training)	112
Bevorderen transfer complexe cogn. vaardighdn.	112
Het activeren van voorkennis	109
Controlling	104
Competentieontwikkeling in juridisch redeneren	102
A cognitive load approach to collaborative learning	100
implementatie Cali	98
SURF-EMERGO-5 Tooling (PoC-fase)	97
CSVM (LdV)	93
Ecosystems	92
SURF-PAIR WP2	91
EX-EVC-BOX-Fontys (U2007/2548)	90
Self directed learners	88
Duurzaam ondernemen	87
Blackboard/Moodle/Conversie	84
BaMas	76
Studienetbeheer	74
ASA	72
SURF-NAP Schakelzone WP 2	71
toetsen online	70
OpenEr	69
Presenting the right evidence	68
Biologie als natuurwetenschap	68
Global Distance MBA	65
Adolescentie: klinische en gezondheidspsychologie ...	65
ICO	63
Revisie Ethiek	61
Masterscriptie	61

implementatie Blackboard	60
Onderzoek Integratie Limburg in Nederland	60
IPO - Multimedia	59
Gedrag en effecten van contaminanten	58
SURF-EMERGO-1 coördinatie en regie (PoC-fase)	58
The effects of adaptive learning style models	56
Cued Retrospective Reporting	52
EU-MACE WP2	52
MW Diversen	52
Overige 253 projecten met bestedingen van 50 of minder	3.777
Totaal	11.501

Dit overzicht dient ter verantwoording van de geleverde inspanning in 2007 op het gebied van innovatie.

Bijlage 2 Specificatie resultaten projecten Digitale Universiteit (DU) 2007

	2007 €
Bruto opbrengsten DU projecten	261
Af: out of pocket kosten	(59)
Voorlopig netto resultaat Open Universiteit	202
Bij: correctie contributie DU	99
Bij: eindafrekening DU	878
Per saldo DU resultaat Open Universiteit Nederland	1.179

Bijlage 3 Model D2, Specificatie posten OCenW

Materiële vaste activa	Verrijingsprijs 31-12-06	Cum. Afschrij. 31-12-06	Boekwaarde 31-12-2006	Investerings 2007	Desinvest. 2007	Afschr. Desinvest 2007	Afschr. 2007	Boekwaarde 31-12-2007	Afschr. perc. per jaar
Categorie									
- Grond	2.069	0	2.069	0	0	0	0	2.069	nvt
- Bestrating campus	1.305	174	1.131	0	0	0	43	1.088	3,33%
- Overige Terreinwerkzaamheden	775	712	63	0	0	0	24	39	10 of 20%
- Gebouwen vóór 2000	17.042	9.966	7.076	0	0	0	595	6.481	3,33%
- Bologna: casco	4.243	283	3.960	0	0	0	71	3.889	1,67%
- Bologna: afbouw	49	7	42	0	0	0	1	41	3,33%
- Bologna: installaties	1.144	305	839	0	0	0	76	763	6,7%
- Bologna : Voorzieningen LEX BV	618	506	112	0	0	0	112	0	20%
- Verbouwingskosten Studiecentra	1.294	384	910	0	0	0	133	777	10%
- Overige investeringen gebouwen	808	706	102	0	0	0	32	70	6,7 of 10%
Totaal onroerend goed	29.347	13.043	16.304	0	0	0	1.087	15.217	
- Vervoermiddelen	191	191	0	88	-82	-82	9	79	20%
- Inventaris	2.501	1.661	840	319	0	0	353	806	20%
- Hardware	1.358	459	899	611	0	0	458	1.052	33,3%
- Hardware LEX BV	75	25	50	0	0	0	50	0	67%
- Software	254	120	134	49	0	0	48	135	20%
Totaal roerend goed	4.379	2.456	1.923	1.067	-82	-82	918	2.072	
Activa in aanleg	14		14	-14				0	
Totaal materiële Vaste activa	33.740	15.499	18.241	1.053	-82	-82	2.005	17.289	

Doelsubsidies

Project/ beschikking	Toege- wezen bedrag	Ontvan- gen t/m 2006	Beste- ding t/m 2006	Saldo 31-12 2006	Ontvan- gen 2007	Bestedingen exploitatie subsidies 2007	Bestingen investerings subsidies 2007	Saldo 31-12 2007
EVC (SzW), PLW/2006/99054	200	200	0	200	0	200	0	0
OpenER (SzW), PLW/2006/78225	500	500	64	436	0	436	0	0
Aanpak belemmeringen voor studenten met functiebeperking, BGS/UBT-06/ 214457M	21	9	0	9	5	0	0	14
SCOP/ICDE-conferentie, HO/AME/2007/3100	200	0	0	0	67	* 88	0	-21
TOTAAL	921	709	64	645	72	724	0	-7

* Het aandeel hierin van de gemaakte (voorbereidings)kosten voor de ICDE-conferentie in 2009 zijn op de balans als vooruitbetaalde kosten verantwoord.

